

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 16. nov. 1974
Nr. 90 (3978)

16. aastakäik

Kirjanikepaar Eestist külas AMEERIKAS

TORONTO (EPL) – Okupeeritud Eestis ja väljaspoolgi tuntud kirjanikud Jaan Kross ja Ellen Niit saabusid ootamatult 31. oktoobril Torontosse, nagu selgub kutsutuna kohapealsete eesti tuttavate poolt, seega ei ole nad reisiril ametlike reisi-jatena vormiliselt. Teatavasti kutsuti kirjanikke, kes on omavahel abielus, möö-
dunud aprillis New Yorgi noorte poolt sealselele kultuuripäevadele, mis jägi aga ära, kuuldavasti kuna nad väljasõiduvälist ei saanud. Seekord on ilmselt ümber mõeldud. Abielupaaril on Eestis 3 last, samuti lapsi varasemast abielust.

Kuuldavasti jäävad Jaan Kross ja Ellen Niit Torontosse kaheks nädalaks ja sõidavad siis New Yorki, kuhu neid olevat samuti külla kutsutud sama pikaks ajaks. Kuuldub, et mõle-
mas linnas kavatakse kir-

jandusõhtuid, kus nad esineksid oma loominguga.

Jaan Kross (54) ja Ellen Niit (46) on viibinud ka varem vä-
lismaal, mh. Rootsis ja Soomes, nad on käinud ka Egiptuses. Krossi peetakse silmapaist-

vaimaks andeks praeguse Ees-
tis, olles avaldanud romaane, novelle, luuletusi ja esseesid, ta on ka Eduard Tubina tellimuse-
kooperi "Barbara von Tisenhu-
sen" libreto autoriks.

Ellen Niit on menukas laste-
kirjanik.

Jaan Kross kuulub ENSV Kirjaniku Liidu juhatusele ning esines alles 4. septembril

Järg lk 11

J. Köpu mälestusaktuselt

Johan Köpu 100-aasta sünnipäeva mälestusaktusel Hägersteni Üle-
slõvumise kiriku saalis viibisid ka tema lapsed — poeg kirikuõpe-
taja ja piiblitõlkija Endel Köpp ja tütar Helgi Köpp, keda pildil

näeme koos kirikuõpetaja Artur Kõdariga (paremal), kes ütles
avasõna. Paremal fil.dr. Teodor Künnapas kõnelemas Johan Köpu
ehust ja tööst ning asendist eestlase ajaloos. (EPL-foto TIPPO)

Ei ole tere- tulnud

N.Liit teatas Rootsi Ülemju-
hatajale kindral Stig Synner-
grenile, et tal ei tarvitse sõita
N.Liitu nagu vastava Nõuko-
gude-poolse kutse järele pidi
toimuma, kuna N.Liidu kind-
raltaastat Ülemal Kulikovil "ei
ole aega".

Kuigi välisministeerium ei-
tab, et põhjus oleks poliitiline,
siis on poliitilised vaatlejad
veendunud, et N.Liit äratõlje-
misega tahab alla kriipsutada
ora rahulolematust Rootsi va-
stu, kas siis Palme poolt hiljuti
Nõukogude süüteemi vastu
avaldatud kriitika või ummi-
kusse jooksnud õiekspluater-
rimispiiri läbirääkimiste pä-
rast, kus N.Liit tahab omale
"õliotsimispiiri" tämmata otse
Gottlandi külje alla.

Nõukogude kitsas värav kahjustab EESTI TEADUST

Ikka ja jälle pörkuvad teadlased okupatsiooni-Eestis tuntud raskustele, kui kü-
simuses on teaduslikud kontaktid välismaailmaga. See ähvardab teadust pro-
vintsiialismil langemisega, sest suuri raskusi on isegi läänemaailma reaalsete
tööde ja uurimistulemuste saamisega — ikka ja jälle astub vahele kõike läänelist
kahtlustav stupiidne tsensuur.

Kahe maailmasõja vahel
pändi Eestis sõlidne alus tea-
dusele nii humanitaar- kui loo-
dusteaduste alal. Tänu sellele
alusele on teaduslik tegevus
tänaeski Eestis võinud jätkuda
rahuldaval viisil. Resultaadid
võiksid olla aga veelgi pare-
mad, kui teadlastel oleks nor-
maalsed kontaktid välis-
maailmaga.

Teadlased ise on oma otuor-
rast teadlikud, kuid nad ei saa
midagi sinna parata, et Nõu-
kogude Liidu väravad on sule-
tud väljaspoole liikujatele. Mõ-
nigi kord on suurte rahvusva-
heliste kongresside ees heilita-

tud lootusi väljapääsemiseks,
mis ikka ja jälle osutuvad pet-
likeks, kuna vilmasel momendil
lütüakse väravad väljasõidu
taotlejate nina ees kinni — pa-
remal juhul lastakse läbi vaid
mõni eriti soositud mees või
naine. Nii on see juhtunud kuni
siiani korduvalt.

Suurem kogu noori teadlasi
pääses esmakordselt välja
okup. Eestist ainult 1965.a. Hel-
singis toimunud soomenngri
kongressi puhul, kuid ka siis
jäeti mõned tähtsamad teadla-
sed välja või viidi isegi sada-
maga tagasi koju!
Pärast seda on peetud vähe-

mal kolm rahvusvahelist kon-
gressi, kuhu on kutsutud olnud
ka eestlased raudeesriide ta-
gant. Neid on figureerinud isegi
trükitud nimekirjades, ainult et
vastavad isikud ei ole kunagi
kohale ilmunud. Alles möödu-
nud suvel toimus Helsingis olu-
line folkloristide kongress, kuhu
oli registreeritud viis teadlast
okup. Eestist, keeltest aga ükski
seal oma nägu ei näidanud.

Asi on päris traagiline, kuigi
sellel ei puudu ka oma koomiil-
ne külg, sest N.Liidu valitsus ei
julge teadlasi välja lasta ning
on sunnitud alla neelama selle
Järg lk 11

Pleer: Mul on Krossist kahju

TORONTO (EPL) — Eesti Rahvuskomitee USA-s esimees Ilmar
Pleer on Torontos viibides annud jutujamase Vaba Eestiasele,
milles ta puudutab aktuaalseid eestluse küsimusi.

Ilmar Pleer leiab, et eestluse
alussammasteks ka paguluses
on oma keel, ajalugu ja kultuur,
mille äralangemisel — mida ei
tohi tolmuda — laguneks ja
hääbüks eestlus kui kultuuriline
ja poliitiline tegur. Vabas
maailmas kipub timbrus ja sel-
les valitsev kriis meid lamma-
tama.

Ilmar Pleer leiab, et eestla-
sed raskavad oma ressurse
paralleelorganisatsioonides ja
paralleelüritustes. Tuleks ha-
kata mõtlema ka siin paremale
"majapidamisele".
Mia reporter viis jutu oku-
peeritud Eestist Torontos küla-
solevale kirjanikepaarile Jaan
Krossile ja Ellen Niit'le,
kommenteeris Ilmar Pleer:

— Mul on südamest kahju, et
niisuguste kõrgete vaimunne-
tega noorema põlve kirjanik
nagu Jaan Kross ei saa siin

läänes vabalt oma mõtteid
avaldada ning et ta on sunnitud
Nõukogude Liidu poolt ettekir-
jutatud ja meile kõigile teadao-
levat parteiilini jälgima, sest
teistiti kõnelede kahjustaks ta
enda heaolu ja ka tema tahab
elada. Mul on Krossist tisiselt
kahju."

Eesti Rahvuskomitee USA-s
esimees Ilmar Pleer

EPL

Laupäeval, 16. nov. 1974

Peidetud silt

Stockholmi Folkets Hus oli mõeldud kolmapäeval foorumiks spektaaklile, mida reklaamiti suurtel afišidel "Sovjeti päevadena Rootsis 1974" ning N. Liidu, Rootsi ja Läti okupatsioonilippudega "vennalikus" ühinemises. Põrbundet Sverige-Sovjetunioinen oli kuulutusele allkirjutajaks korraldajana, kusjuures oli märgitud, et selle ühingu liikmed saavad neile eriliselt saadetud kupongiga hinnalaadust.

Nagu Dagens Nyheteri arvustaja rapordist selgub, olid okupeeritud Lätist Sovjeti-päevi kaunistama tulnud artistid heast professionaalsest klassist, nagu see on tavaline rauadesriide taga. Täiskillutud kongressisaal (kus muudugi oli ka muud publikut peale N. Liidu-Rootsi sõprusühingu truude liikmete) kuulis Riia operi soliste nii laulu kui tantsu alal, tutvustatud ka üht nn. "pehmet idapop artisti, rahvatantsuansambli "Vektor" ja kammar-koori "Ave Sol".

Sovjeti-päevade juurde kuulus muudugi ka N. Liidu suursaatkonna rohkearvuline kohalolek. Selle ürituse reklaami, mida salapärasel käel olid pannud eesti pagulasaajalehe "Teataja" viimase numbriga vahele ilma toimetuse ja juhutuse teadmata, olid korraldajainena alla kirjutanud "Sihtasutus Riikskonsertser ja Balti Instituut", kusjuures aadressiks oli Arsenaisgatan 1 ja telefonid viisid sellele aadressile leiduvatesse põgenike organisatsioonidesse ja asutustesse — asjaolu, mida on juba Eesti Päevalehes künni naelutatud. Koos informatsiooniga, et ühe allkirjutanud organisatsiooni, Balti Instituudi, juhatus esimees ei olnud asjast teadlik niisamuti kui naaberlehe vastutava inimesed. Nii kerkib küsimus, kelle korraldusel abistav käsi ulatati ühinguile "Sverige Sovjetunioinen" "Sovjetipäevade Rootsis 1974" pidustuse teostamiseks?

Nagu EPL kuuleb, on toime-tusetult kui ka väljaandjalt oodata avalikke seiskohavõtte selle sõna tõesises mõttes teadliku sabotaažiakti vastu. Ja võibolla ka selgitust, kuidas selline olukord võis tekkida kindlalt rahvusliku eesti ajalehe juures.

Kes olid süüdi selles, et eesti avalikkusele püüti "Sovjetiska dagar i Sverige" reklaami pakkuda tõelisi korraldajaid nimetatamata ja muljet jättes, nagu oleks pagulastealiste organisatsioon "Balti Instituut" üheks kaaskorraldajaks ja nagu aadressist ja telefonidest võis järeldada, et koguni eesti rahvusliku võitlusorganisatsiooni keskus on kuidagi viisi asjale aktsepti andnud? See siis tõenäoliselt selgitatakse asjasse puutuvates asutustes ja organisatsioonides.

Juhtum on lihtselt mitmetes viimasel ajal esinenud nähtustes, kus eesti avalikkusel on tulnud reageerida ja seisukohti võtta probleemide, kui kaugele vaba eestlus võib minna okupatsioonivõimude poolt lansseeritud ja pakutud nn. "kultuurilises suhtlemises". Muudugi on selge, et siis toodud ansambli liikmed valdavas enamuses on vaid tavalised artistid ja kunstiteenrid, keda okupatsioonivõim sikhliku teadlikusega nagu malendeid ette nihutab, et vaadata, milline on reaktsioon ja lootuses, et just nende gruppide südamelehedus eestlastele, lätlastele jne. sunni viimaseid võõrsil õnge vastu võtma ja alla neelama.

Võibolla on KGB-spetsialistid välja arvestanud, et just nüüd on aeg paras ja pagulaste vaimu küps oma poliitilise suhtumise reviderimiseks ja teooriat "testitakse" kõige avalikumal viisil, sest see ei too kaasa mingeid riske neile endile, eriti kus eestlased ja lätlased paguluses on osutanud respekti Rootsi poolt antud tunnustusele Baatikumi annekteerimise puhul.

KGB-meest kirjanik Egon Rammetki käis hiljuti siin uurimas, kuivõrd eestlased ise selle tunnustuse on paguluses aksepteerinud. Ka tema juhu oli vormiliselt tegemist "kultuurisuhtega". Nagu selgub, on vahepeal juletud välja lasta ka need kultuurinimesed, kes ei oma selgelt KGB-märki ja on isegi raskest kannatanud, et proovile tootsemalt panna eestluse poliitiliselt tugevust ja tekitada kõhklemist ning isegi uusi lahkeid.

On selge, et mõni kord osutub raskest lahutada vormi ja sisu nendes suhetes. Kuid ei tohi unustada, et okupatsioonivõimule on vorm ülitähtis. Ja ka käesolevat juhud olid vormid kõige olulisemad ja võtmed.

Kui kaugele selles osas on valmis minema vaba eestlus? KLA

Mees läheb advokaadi juurde ja teatab, et ta tahab naisest lahutada põhjusel et teinapool kolab ööpäevad ringi pikl kirsse.

— Vilets poose, nähtavasti parandamatu joodik, nendib advokaat.

Seda just mitte, vastab mees, ta otsib mind . . .

Sten Karling vestleb Eesti muljetest

Prof. Sten Karling on Eesti Rahvusliku Liidu külaliskõne

Missuguse pildi sai erapoolest välismaalane iseseisvusest Eesti ja millised muljed jätki tema meele riigist ja selle saavutustest? Need küsimused on alati huvipakkuvad, eriti kui silmas pidada seda küllustööd, mida iseseisvuse ja tolleasete saavutuste vastu on tehtud ja tehakse. Stockholmist Liit, korraldab pühapäeval, 24. novembril sel ajal ettekanekkoosoleku.

Kõneleb professor Sten Karling, tuues ette enese muljed ja tähelepanekuid Eestist kolmekümne aastat eest. S. Karling, tuntud rootsi kunstiajaloolane ja teadusmees, oli professoriks Tartu ülikoolis alates 1933. jaanuarist. Ta töötas seal üle 8 aasta, lahukes oimat kohalt raskete aegade keirised 1941 märtsis. Nende aastate jooksul oli S. Karling võimalus lähedalt tutvuneda meie ühiskondliku elu saavutuste ja nii positiivsete kui eitivatsetulehetega. Ka oli temal isiklike kokkupuutepidajude meele juhtivate tegelastega.

Sel ajal muretsetes prof. Karling enesele ka võrkuslikku pildimaterjalit tolleasetest Eestist. Ettekanekkoosolekul esitab ta sellest kogust valguspile, mis tohiks nüüd aastate mõeldumisel eriti huvitava olla.

Prof. S. Karlingi ettekanne toimub pühapäeval, 24. novembril Stockholmis Eesti Majas, Wallingatan 31. Algus kell 2 p.l. Koosolekule on kõik teretulnud.

Tudengid valivad

Stockholmi ülikooli üliõpilaskonna valimistel esineb liberaalide "Opposition 74" grupid kandidaadinna Henri Malvet ja õppekoguade valimistel õigusteadusliku õppekogu valimistel demokraatlike juristidegrupi Erik Nerep.

Kohaliku elu

ALINGSÅS

REE valimisid REE esinduskogu valimistoimkond Alingsåsis teatab, et valijate nimekirja on kontrollitud eelseisvalks valimisiks 15–24 nov. Hääletusedelid saadetakse valijale koju. Hääle andmine võib toimuda postiteel, misikilkiit või volniku kaudu aadressil: B. Smit, Drottningstg. 17, ajavahemikul 15–24 nov. iga päev kl. 10–18, teatab valimistoimkond Alingsåsis kooselisu B. Smit, Asta Oksman, Ksenia Mikman.

STOCKHOLM

Teatritendused Stockholmis Eesti Teatri etendused Kaarel Erme näidendiga "Kuid kõik läks teisiti" toimuval ABF saalis, Sveavägen 41 laupäeval, 16. nov. kl. 19 ja pühapäeval, 17. nov. kl. 14. Pääsmad saadaval kohapeal üks tund enne etenduse algust.

STOCKHOLM

Naiseksitluse ettekandehütu

Eesti Komitee Naiseksitluse ettekandehütu liikmetele ja nende külalistele peetakse Jakobi kiriku koguduse saalis Malmrogtg. 5 teisip. 19. nov. kell 17. Kavasa hambaarst Leena Schönbergi ettekanne teemal "Hambatervishold ja hambaravi".

GÖTEBORG

Pensionäride jõulud

Göteborgi Eesti Pensionäride ühingu jõulu-kocsuviimine toimub Eesti Majas 18. det. kl. 14. Kavasa vaimulik tallitus, ühislaulu jõulutoetudega, loteriini ning vastastikkused kinkepakkid. Kohtade ettetellimisi võetakse vastu hiljem. 9. det. tel. 15 08 00 (Veltri) ja 23 11 24 (Pahk). Osavõtt on tasuta ja võimalik ainult ühingu liikmeil.

UPPSALA

Pensionäride kokkutulek

Uppsala Eesti Pensionäride ühingu liikmete koosviimine toimub Eesti Kodus teisip. 19. nov. kl. 15 mil E. Kõelaste vestleb hollandlaste iseloomust ja hollandi kunstist. Näidatakse Hollandi Turisnibroo värvilisi diapositiive hollandi kunstist.

EESTI MAJA WALLING. 34-1

Perenaine: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

TÖÖD EESTI MAJAS

Eesti Maja köök otsib isikut, kes on suuteline pidama kergemat võtleiva ja kohvipuhveti tegevust Eesti Maja palgaselena.

Töö toimiks 8 tundi päevas 4 kuni 5 tundi, 3 kuni 6 peevana nädalasa.

Tööle asunine toimuks kohe, võimalikult enne 1. detsembril. Kuna tööülesanded on kergemat laadi: kohviketamine, võllehade tegemine, prükatte soejandamine, telefonil vastamine jne., sobiks töö kindlasti näiteks õppivale noorele, või poolepäeva tööna kodusele inimesele.

Mele korraline kõõgipersonal on laieneva tegevuse tõttu üle koormatud. Seepärast otsime isikut, kes puhvetitülesannete osas vähendaks kõõgipersonali töökoormust.

Lühem informatsioon Eesti Maja majavanemalt Tarmo Sepalt telefonil 06/11 47 77, või Mart Nurgalt telefonil 06/93 39 40.

Kõalsuse alla võib tarbe korral tulla ka tülesannete jagamine näiteks kahe isiku vahel.

Ed. Pruuli suri Playa Ingleses

Kanaari saarelt Välisministreerumile tulnud teate järele on Playa Ingleses suvituskohas 9. novembril surnud Eduard Pruuli Stockholmist, kes omas seal korterit. Ta sündis sinna 21. septembril ja pidi tagasi tulema jõuluks.

Eduard Pruuli oli sündinud 28. novembril 1907 Viljandis. Stockholmis on ta aastaid olnud Eesti Maja Klubi juhatuses — viimati abiesimehena. Ta on tegev olnud ka EGP-is ja eriti suure panuse annud "hea vaimuna" prof. Juhan Aavikule tema töös ja elus, elades heillooja naabruses. Pensioneerit "Hemköpi" kamreeri kohalt ühenduses firma likvideerimisega paar aastat tagasi ja oli oma eriala konsuldiks viimati the Stockholmis firma juures, millele korraldab ka kadunu põrnu toomise matmiseks Rootsis.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peajumalat. 17/11 kl. 14 Jakobis, õp. Kool, laulur.

GÖTEBORG: Kristines surnute jumalat. 24/11 kl. 14 õp. Kool, laululehd.

GÖTEBORG: St. Paulus surnute jumalat. 17/11 kl. 14, õp. Wilund, laululehd.

HALMSTAD: Olavs Petris surnute jumalat. 23/11 kl. 14, õp. Kool, armulaud, laululehd.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Nelipühil Kirik, Brävallag. 11. 17/11 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat., Nils-Arne Kastberg, laululeht. 19/11 kl. 19 koostööl. 24/11 kl. 10 pühapäevakool. 23/11 kl. 18 ja 24/11 kl. 11 on 20. tegevusaasta tänujumalat. Eesti vabakirikute esind. Rootsis ja naaberkoog. esind. kvartett, nais- ja segakoor.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrullsg. 37 jumalat. 17/11 kl. 14, Loogna.

ALINGSÅS: Betel, Nygat. 19 jumalat. 24/11 kl. 14, Ahlberg, Lil- leste.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 17/11 kl. 11, Kujba.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 jumalat. 17/11 kl. 11, kohal. õed, lühitunnist. Piibli ja palvet. 16/11 kl. 15 ja 20/11 kl. 13.

HALMSTAD: Bapt.-Kirik, Karl XI Väg 49 jumalat. 16/11 kl. 18, Kujba.

NORRKÖPING: Betania, Bräddg. 64 palvet. 16/11 kl. 17. Taarnaakel, Kungsg. 26 jumalat. 17/11 kl. 13, Viikholm jt.

Kudirka saabus

NEW YORK (EPL) — USA-leedulaste esindajad võitsid New Yorgi lennuväljal vastu Slnmas Kudirka, kes koos emaga lasti välja ja N.I. Idusid kui USA kodaniku.

Kudirka, kes vene kalalaevalt põgenes USA valvepaadile, anti teatavasti ameeriklaste poolt kohe välja — "eksitusest", nagu pärast seletati. Ta mõisteti kümnesse aastaks vangilaagrisse N. Liitu tagasiühendusele. Tänu USA-leedulaste väsimatule aktiivsusele, on ta nüüd lõpuks ometi sinna jõudnud, kuhu ta püüdis põgeneda.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja: Juhan Kõkka
Vastuvä väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetuse ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Bux 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Juri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Ekx 120,
531 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigro nr. 15 67 70 0
Kulutusarvetele postigro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aastakr. 170:—
Termin (4 kuud)kr. 62:—
Kuukr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kirrens
Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Laupäeval 30. nov. k.a.

kell 18.30

Kontserthoone

suures saalis

STOCKHOLMI

EESTI MEESKOORI

95. kontsert

30-aastase tegevuse tähistamiseks

Juhatab — Lombi Leetma

Solist — Nean Põld

Klaveril — Hilme Nerep-Mossin

Pääsmad müügil koori liikmete

kões ja

Eesti Kultuuri

Koondises

Eesti Majas

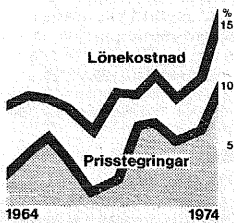
Information från SAF inför avtalsrörelsen

Löneavtalen är en viktig del av vår ekonomi – inte bara för den enskilde löntagaren utan också för samhället i dess helhet. Den stora lönematchen ser ut att handla enbart om hur mycket vi ska få i lönekuvertet nästa år. I själva verket gäller den lika mycket tryggheten i jobbet och priserna i affärerna.

Kommer du ihåg?

Kommer du ihåg 1972? Konkurer var det gott om, och jobb blev det ont om. Arbetslösheten steg snabbt. Orsaken var den svaga lönsamheten hos företagen. Den började förbättras i fjol och förbättringen har fortsatt i år. Sysselsättningen har stärkts och arbetslösheten alltså sjunkit. Det är bra. Sämre är att inflationen fått fart som aldrig förr i fredstid.

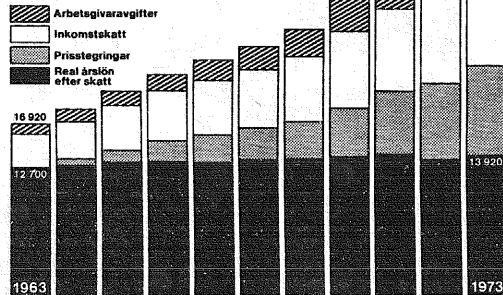
Att det gått så är egentligen ganska naturligt. Vi kan ju inte konsumera mer än vi producerar. När lönerna höjs snabbare än produktionen, blir det prisstegringar. Löneökningar följs av prisökningar som följs av löneökningar som följs av prisökningar. Pengarna blir fler men mindre värda. Under de senaste tio åren har lönerna stigit mycket snabbare än produktionen.

Allt högre skatter

Att bara en bråkdel av företagens lönekostnader stannat hos löntagarna blir ännu mer uppenbart om man ser på utvecklingen 1963–1973. Företagens lönekostnader har mer än fördubblats medan reallönen efter skatt ökat mycket blygsamt. Skatter och prisstegringar har ätit upp löneökningarna.

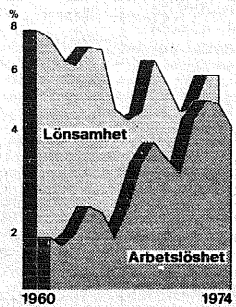
Företagens lönekostnad för en industriarbetare har mellan 1963 och 1973 ökat med 20 900 kronor. Av det har industriarbetaren fått behålla 1 220 kronor i reallön efter skatt.

Men trots allt: 1974 ett bra år

Du minns säkert hur 1974 började. Med oljekris och domedagsprofetier. Vi fick en snabb avtalsrörelse. Allt för snabb, tyckte en del efterklaka. Men långhaling hade bara försvagat konjunkturen. Ännu större löneökningar hade lett till ännu snabbare inflation.

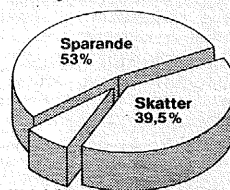
Företagens lönsamhet började stiga redan 1973. I industrin steg avkastningen på totalt kapital från 4,6 till 5,9 procent. Första halvåret 1974 hade vi 78 000 fler jobb än vid samma tid 1973. Företagens lönsamhet visade sig på nytt vara löntagarnas bästa trygghetsförsäkring.

Myten om övervinsterna

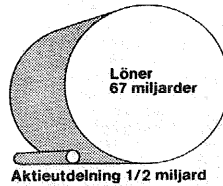
Men lönsamma företag är ju mest lönsamma för aktieägarna, brukar det heta. Aktieägarna får stora, arbetsfria inkomster på löntagarnas bekostnad. Fel. I själva verket brukar bara mindre än en tiondel av företagens vinster delas ut till aktieägarna. Den stora delen av vinsten sparas inom företagen och används till satsningar på nya maskiner och fabriker. Det ger nya jobb och högre löner.

Fördelningen av företagens vinster

Jämförda med lönerna är utdelningarna till aktieägarna oerhört små. 1973 motsvarade vinstutdelningen endast 0,8 procent av näringslivets löner. Dessutom är aktieutdelningen mycket hårt beskattad, eftersom den hamnar på toppen av en persons inkomster.

Faktum är att aktieägarna inte fått så mycket mer i utdelning än de som satt in pengar på bank fått i ränta.

Hur får vi det 1975?

Många länder kämpar med stora ekonomiska svårigheter. Stark inflation och stora underskott i utrikeshandeln för flera av de viktigaste industriländerna har medfört en åtstramning i den ekonomiska politiken. Den har lett till minskad efterfrågan och en dämpning av den ekonomiska aktiviteten i världen.

Orderingången till den svenska exportindustrin har mattats och vi måste räkna med en mycket splittrad konjunkturbild nästa år. Vissa branscher har fortfarande god efterfrågan på sina produkter, medan andra möter stora av-sättningssvårigheter och tvingas minska sysselsättningen. – Om 1975 blir ett bra eller dåligt år för svenska löntagare beror dock främst på de beslut som snart ska träffas om löner, skatter och ekonomisk politik.

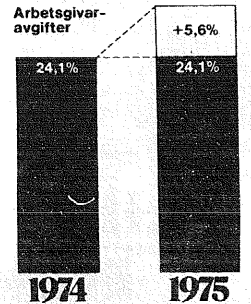
Löneflytt med eller utan luft?

Hur ska vi då ha det 1975 och framöver? Ska den kommande avtalsrörelsen ge stora löneökningar eller verkliga löneökningar?

Svaret på den frågan beror på två saker. Först och främst hur mycket vår produktion ökar. Utan produktionsökning ingen verklig löneökning.

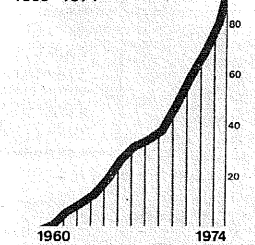
Men det beror också på hur skatterna utvecklas. De senaste åren har de höga marginalskatterna i stor utsträckning tagit hand om den del av löneökningen som inte inflationen ätit upp.

Nu har politikerna beslutat ta bort löntagarnas avgifter till sjukförsäkringen. Det motsvaras i kronor och ören av ett löneflytt på 8 procent – före skatt – för normalinkomsttagaren. Men det är ett löneflytt som företagen får betala genom att arbetsgivaravgifterna höjs.

Avsikten är för närvarande att höja arbetsgivaravgifterna för arbetare med 5,6 procentenheter under 1975. Så mycket av löneutrymmet har alltså redan in-tecknats. Vill man bereda utrymme för löneökningar som inte för-vändlas till luft av inflationen kan det ske genom att slopa den 4-procentiga löneskatten.

Prisstegringen 1960–1974

Mer pengar i plånboken är ingen garanti för pengar att köpa mer för. Löneökningarna har hittills varit stora, men det mesta har gått bort i skatt och högre priser. Vi måste bryta inflationens onda cirkel. Löneflytten får inte bara betyda ökade kostnader för företagen utan också verkliga förbättringar för löntagaren.

Svenska Arbetsgivarförbundet

Mälestati J. Köppu

Johan Köpu, eesti suurmehe, 100-aasta sünnipäeva puhul käis tema haual Stockholm Metsakalmistul Eesti Üliõpilaste Seltsi delegatsioon koos perekonna esindaja, Johan Köpu kirikuõpetajast poja Endel Köpuga. Delegatsioon esitasas EÜS esimehe Ilmar Marandi ja Vanematekogu esimehe Heino Riomariga, asetask hauale III ja Ilmar Marandi meenutas lühidalt sõnavõtu EÜS silmapaistva liikme ja auliikme teeneid eesti rahvale, kirkule, ülikoolile ja pagulasele. Delegatsiooni kuuluisid rahvad EÜS vanemapeilve promi- nentsed inimesed – dr. Karl Kook, dr. Paul Tass, õigusteadlased Elmar Anderson ja Leo Urm jt.

Johan Köpu mälestuskatusele, mis oli korraldatud laupäeval Hägersteni Ülestõusmise kiriku kogudusesaalis, kogunes arvukalt rahvast, esotsas Johan Lõpu lähemataga – tütar Helgi ja poeg Endel. Lesk pr. Maria Köpp ei saanud tulla kõrge eea ja tervise pärast. Et aktus toimus Hägerstenis oli loomulik, kuna peapiiskop Johan Köpp oma paguluse aastad kogu aeg elas Hägerstensäentil, Ülestõusmise kiriku otseses läheduses.

Aktuse avas Hägersteni koguduse komminister Artur Kõdar. Muusikalises osas mängis viiulil-kunstnik Alfred Pisuke J. Medinshi "Aaria" ja Johan Aaviku "Fan-

taasia" Ragnar Dahliga klaveril. Bass Valdek Jurisoo laulis Prit Ardna "Must lagi on mele toal" ja "Palve" autori enda klaverisaatel. Aktusekõne pidas dotsent dr. Teodor Künnapas, käsitledes lähemalt Johan Köpu elu ja tööd ning tema asendit eesti rahva suurmehe- na. Lõppsõna ütles dr. Maria Kleitsman.

Seejärele võttis tänuks sõna perekonna esindajana õp. Endel Köpp, lugedes selle juures ette ka lsa viimseid päevikumärkeid kodumaalt lahkumisel ja esimesel Rootsi saabumisel. Read, milledest väljendus Johan Köpu sügav usk ja enda andmine Jumala kätte kodumaale ja eesti rahvale nii saatustlikul ajal. Kõik ei lähe alati nii, nagu inimene seda tahaks ja paremaks peab. . . .

Laulu- ja tantsupäev

Okup. Eestis korraldatakse celoleval suvel "Üldlaulupidu ja tantsupäev" okupatsiooni 35-aastase kestvuse tähistamiseks ja "Suure Isemaasõja lõpu mälestamiseks". Pidustus kestab 18. juulist 20. juulini. Veljo Tormis on loonud partel soovil avahelindi – kantaadi "Lennini sõnad".

Liberaalne Erakond

R.E. Esinduse valimisel

Liberaalne erakond soovib laia koostööd Rootsi eestlaskonnas. LE kandidaatidel on vajalikke oskusi ja kogemusi rootsi administratsioonis, ajakirjandusest ja poliitilisest elust!

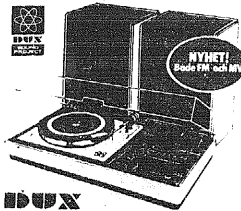

ANDRES KÜNG

on üks Liberaalse erakonna kandidaatidest Esinduse valimistel. Anna oma hääl kõikidele LE kandidaatidele!

- 31. Kalmet, Georg
- 36. Karupää, Mari-Ann
- 45. Kiviloog, Jaak
- 48. Koern, Andres
- 49. Koern, Sirje
- 51. Küng, Andres
- 61. Lill, Ivar
- 63. Lindeberg-Lindvet, Nils
- 66. Maandi, Jaak
- 67. Maandi, Mart
- 70. Meri, Enn
- 75. Männik, Jaan
- 76. Männik, Jüri
- 83. Nõu, Enn
- 84. Nõu, Helga
- 106. Raidla, Ülo
- 109. Reinans, Alur
- 110. Riomar, Tõnu
- 111. Saar, Peet
- 135. Uutma, Tiido
- 137. Vaigur, Kristjan
- 144. Voogand, Toomas

En ny Sound Project

SOUND PROJECT TAP 4001

Hi-fi-stereoförstärkare 2 x 20 watt. Simulerad 4-kanalsstereo (ambifoni). Hi-fi-stereoskivspelare med 24-polig synkronmotor och flytande upphängning. Radiodel med både AM och FM. Stereoklar anl. pilot-tonsystemet. Lev. komplett med 2 st högtalare direkt och/eller rundstrålande av tryckkammartyp.

normalms radio & elvaruhus ab

Svandammsplan 2, Hägersten. Tel. 45 13 50 ja 45 13 00.

ing. Karl Grau, ottövötte eestlasest omanik.

- Television
- Raadio
- Stereo
- Majapidamis-
- masinad

Esimesest jaanuarist näeb seadus ette ohutusvööde kasutamist

On teada, et ohutusvööd päästavad elusid ja pehmedavad liiklusõnnetuste tagajärgi.

Vähemalt 85% kõikidest autojuhtidest leiavad, et ohutusvööd tuleb kasutada. Kuid ainult 35-40% kasutavad seda.

Mh. sel taustal on alates 1. jaanuarist 1975 seaduslikult kohustuslik kasutada ohutusvöösid sõiduautode, autobusside ja veoautode esistmel – kui ohutusvöö on monteeritud.

Seadus kehtib kõikide ohutusvööde modellide kohta. Sõiduautod alates 1969. a. modellidest peavad olema varustatud ohutusvöödega.

Nii seisab

maanteeliikluse teadaande par. 117 a ohutusvööde obligatoorse kasutamise kohta.

See kes sõidab sellisel istekohal auto esistmel, mis on varustatud ohutusvööga, peab vööd kasutama kui ta on saanud 15-aastaseks ja kui pikkus on vähemalt 150 sentimeetrit. Ohutusvööd pole vaja kasutada

1. kui auto ei liigu,
2. tagurpidi sõidul,
3. sõidul parkimisplatsil, parkimishoones, bensiinijaama- või töökajapirkonnas, või
4. kui tegemist on elukutselise liiklusega isiktranspordil.

Ohutusvööd pole vaja kasutada ka siis, kui tegemist on meditsiiniliste takistustega vastavalt arsttunnistusele, mis on väljastatud enne sõitu.

On sul füüsiline vigastus

siis võidakse sind ohutusvöö kasutamisest vabastada. Kuid sel juhul on vaja arsti tõendit. Et seda saada, peavad sul olema suured ja tõestavad raskused ohutusvööd kasutada. Vabastust psüühilistel põhjustel ei võimaldata, ka mitte siis kui leitakse, et ohutusvöö tundub ebamugavana.

Kontrolli et Su ohutusvööd on veatud

Et ohutusvöö annaks efektiivset kaitset, peab see olema veatu ja pingul vastu rinda ja puusaosa. Osuta tähelepanu keerdus vöödele, torkuvatele lukkudele ja roostetanud kinnituskohadele!

Alates 1975 kontrollitakse ohutusvöösid iga-aastasel autokontrollil. Kui sa oled vööde funktsiooni ja seisukorra suhtes ebakindel, peaksid juba nüüd laskma mõnel töökojal või testimisautusel vöösid kontrollida.

Kõik mida vajad teada ohutusvööde seadusest

on olemas broshüüris "Bilballet på - en säkerhet som är lag från 1 januari 1975". Mida võid saada tasuta Pressbyråst, politseist, Svensk Bilprovningst, motororganisatsioonidest, liiklusekoolidest j.m. taolistest kohtadest.

Stockholmi naiskoor külastas pakkumas.

Kaks üritust Norrköpingis paguluse 30. aastapäeval

NORRKÖPING (EPL) – Viimane oktoobrikuu nädal lõpetama novembris, kujunes norrköpinglastele üle mitme aja meeldejäävaks ja sündmusrikkaks nädalaks. Nädal algas suure rahvusliku kokkutulekuga paguluse 30 aastapäeva mälestamise tähe all. Mälestuspäeva korraldajaks olid kohalik eesti lut. usu kogudus ja eesti organisatsioonide kohalik kesk-organ Eesti Kodu. Nende kooskõlastatud kava kohaselt oli alul vägar rohkearvulise kirikulisel osavõtul kontsertjumalateenistus Matteuse kirikus, kus valmistikus osas teenisid õp. Karl Kool ja teol. stud. Uno Saag.

Kontsertosas esines bass Valdek Jüriso o kahe lauluga: "Tröödõstige minu rahvast" Joh. Hiobi kantaa-dit "Jesaja kuulutamline" ja Priti Ardna hardumusliku "Palve". Solisti saatis oreil helikunstnik Herbert Piirmets. Kontsertosa aitas täiendada kohalik kirikuoruk. Sõ-gavalt sündmuselkohane jumala-teenistus nii sõnalisel kui muusikalises osas lõppes rahvusühni-gas.

Nädala lõpul – 2. nov. – leidis Norrköpingis aset Stockholm Eesti Naiskoori külastus-kontsert, mis toimus akustiliselt heas De Geer kooli (end. Allm. Läröv.) aul-sas.

Selle heliväe (ligemale 50 laul-jat) esinemine Norrköpingis oli esmakordne ja kujunes kuulajas-konnale suureks kunstiliseks ela-museks.

Juba piik kavalehele näitas, et koor oma repertuaari valikus sei-sab tänapäeva muusikalise amb-iitsioonide kõrgusel. Müdigiti tuleb repertuaari valiku peenteene kirju-tada koori võrratu muusikalise ju-hi-dirigendi Hilma Nerup-Mossini kõrge muusikalise maitse arvuka.

Koor omab haruldase häälema-terjalil ja maksimaalse naiskoori ulatuse ning seepärast ei tekita koorige raskusi ka diapasoonid nõudlikumate helindite esitam-i-ne.

Värvirikastes rahvarietes koori lavale ilmumine võeti arvult taga-sihidiliku kuid entusiastliku kuulajaskonna poolt vastu suure ki-tudovaldusega, mis lõi kohe sõ-damiliku kontakti lava ja saali vahel, milline iga laulu järel jär-jätkes.

Koori kava algas Ena Jõrgu lauluga "Ärge unustage laulu" (K. E. Söödi sõnad), millise laulu on koor nähtavasti võtnud oma mot-oks. Edasi järgnesid Gustav Er-nesaksa kaks laulu "Laululind" (M. Underi sõnad) ja "Sinu aknal tuvid" (D. Vaarandi sõnad), mil-listest eriti viimases hillegasid aldid oma madalatoonilise väljendus-rikkusega. Järgmises, Kaljo Raidi poolt rahvalaulule seaditud küllalik nõudlikus laulus "Kuri peremine", milles klaverisaate sooritas Tiia Anderson, oleks tahtnud ehk kuul-da karjapoisil nutu-jõrnina mar-kantsamat sõnatajaõhmis esile-toomist, eriti laulu lõpu-pääni ret-sitaativis. Vanameistriid Mart Saarelt, kui mele rahvusliku heli-loomingu teerajajat, ilma kellelta ei ole vist veel mäeldav üks hea koori kontsert, oli kavaks K. E. Söödi sõnadele loodud ja koori poolt sõlledavalt esitatud "Allik". Järgmine laul Riho Pätsil "Las ma olen lind" (E. Niidi sõnad) sai hingestatult orna esituse osaliseks. Esimese osa viimase lauluna esitas koor Lembit Avessoni laulu "Võbreil" (M. Underi sõnad), milles soolosa laulsid Erna Klemmer ja Astra Randviir ning instrumen-taalsaate-kaasmängu sooritasid Sanda Umbila viiulil ja Tiia Anderson klaveril. See kompositiooni-tal vahelduv helind esitati tun-muslikult kõikide asjaosaliste so-

bivas koostöös, kusjuures eriti hillegasid soprani solistid kõrgetes registrites.

Menukat kontserti täiendas esimese osa lõpul solistina viiuli-kunstnik Alfred Pisuke, keda klaveril saatis Hilma Nerup-Mossin. Norrköpinglastel oli heameel üle hulga aja kuulida mele nimekat viiuldajat. Ja ta võitlus – nagu koorigi – kuulajaskonna südamed jaägütiit. Sarnast hoogu ja män-gulust, mida viiulikunstnik koos oma saatjaga näitsid, saab vistist küll harva kuulda. Kogu aula heli-ses ja oli tääs muusikat, mõlemate kunstnike kooskõlastatud muusit-seerimise oli üksainus tervik.

Kunstnik esitas Kaljo Raidi tehni-liselt nõudlikud palad "Concert Piece" ja "Ricordiara" ja Eugen Kapi "Visis tantsu", milledest ülla-tumomendi pakkus "Tants toru-pilli saateil". Ettekandead said ma-rulisele kiiduvaldustele osaliseks ning kunstnik tuli anda lisapala, ehk nagu ta ise teatas: "Need olid eesti tantsud, nõud mängime ühe ungari tantsu". Jälle võimas ap-laus. Lilled.

Teise osa alustas koor Eugen Kapi poolt rahvalaulule loodud heli-lingida "Neidiste laul", millele järgnesid kaks Alfred Karindi lau-lu: "Õõlalu" (A. Haava sõnad), ja esitatud mõjuva muistikaga, ja rahvalulele põhjenev varjundite-rikas "Laulja". Viimases laulus tolmis dirigent ise ka klaveril saastjana. Edasi esitas koor Vello Tormise kalendriaulude tsüklist kaks kadrillaalu: "Sissetulemine" ja "Tants" ning lõpuks Kaljo Raidi rahvalulele ainulise "Aja kari sila", kus dirigendil tuli taasanti juhata-

Norrköpingi Eesti Kodu esi-mesee Jaan Allas

Stockholmi Eesti Meeskoori kontsert

Juba kolmkümmend aastat on eesti rahvakliid vilhitud Rootsis ligemale pool inimiga. Lühikesa peatensu ja julapuhkamisena mõeldud üleminekust, mille kestel lootsime koduma vaha-nemist vene-kommunistlikust okupatsioonist, on saanud per-manentne asumine ja sellele diaspoo-raale ei näi illopea lõppu tulevut.

Oleme kohandunud sitsetele eitungimustele, omanud üldise lävimiskeelena rootsi keele ja oleme enamuses selle riigi kodan-ikud. Eesti pagulastest on saanud rahvuslik minnoriitet ja mele võit-leme oma rahvusliku kultuuri ja selle pärandite säilitamise eest seliselt, nagu see kultuuritugevate väikerahvastele ikka on olnud omane suurväimu alluvuses olles.

See on toimunud visalt ja järje-kindlalt. Pererahva lootuse ja sammude vastaselt ei sulanud eestlased kiirelt rootslusse ega saanud rootsi valmukultuuri tarvi-tajateks ja viljelejateks vastu-väärtnesena kodumaal kaasa-too-dati kultuuriväärtnesi minetades. Sellises olukorras on olnud üksike mele kultuuri säilitavaks teguriks eesti vokaalmuusika, laul ja selle viljelemise traditsioonid.

Selle harrastamise taga on aga ka seisnud mele helilooteja rikka-li vokaalmuusika loomimg, mis eesti lauljad üha on virgutunud uutele üritustele. Eesti vokaal-muusikat harrastavate organisat-

sioonide ümber on kõigjal koond-nud koondunud rohkelt kaasmaa-lasi, kellele kodumaal kaasa-too-dud helid on olnud kauneid mäle-stusi meenutavad.

Üksike mele pidulikkus pole mõeldav lauluta ja muusikata. Kolmekümneaastases enesehii-tamise võituses on mele rahvuslik vokaalmuusika, meeste- ja naiste laul nõandanud usumatult tugevat eijüudu ja eestuse kokkuhoid-vust. Ühe suure ja tugeva jõuke-skusena on plüsinud läbi kolme aastakümne ka Stockholm Eesti Meeskoor. See pole mitte üksnes olnud rahvusliku kultuuriühntust taotlev eesti meeste organisat-sioon, vaid ka esindav kultuurite-gur, mille jõust ja eeskujust on jatkunud abi paljudele eesti üri-tustele Rootsis ja ka väljaspool seda maad.

Stockholmi Eesti Meeskoori kontsert koori 30.a. tegevuse tähistamiseks 30 novembril Stock-holmis on üheks järjekordest eesti meeste koorimuusika demonstratsiooniks, mis oma kav-vas pakub eesti meestelaulu alalt nii vana kui ka uut.

Viimase all mõlemate esijoones Ed. Tubina suurejoonelise kan-taa-di "Taganevate sõdurite laul" (Uku Maasing sõnad) esitte-kannet. Kodumaal nõmed heliooja-je kaadrid on esindatud Veljo Tormis, Arvo Katalasepp ja Harry Otsa.

JÜRİ REMMELGAS

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Prof. Sten Karling kõneleb
Stockholmi Eesti Ühing, end. Eesti Rahvuslik Liit, korraldab et-tekandekoosoleku pühapäeval 24. nov. Stockholm Eesti Majas, Wal-lingat. 34. Alguks kell 4p.l.

Kõneleb prof. S.Karling oma muujteest ja tähelepanekust Eestit kolmekümmend aastat. Samuti näitab ta valgusplite sel-leegeest Eestist.

Prof. S.Karling on tuntud rootsi kunstiajaloolane ja teadusmees. Ta oli professoriks Tartu ülikoolis aates 1933 ja töötas seal üle 8 aastat.

Meil kõigil on kahtlemata huvita-va kuulda mida räägib ja arvab praeguse pereraha üks teadus-meese mele liseesivev aegest kokumaast.

Ettekandekoosolekule on kõik kaasmaalased ja nende sõbrad rootslasel tereitud.

ESKILSTUNA

REE valmised
Esinduse valmiste puhul on val-mislokaal Eesti Seitsi ruumides, Karlsborggatal 2 avatud 15–24 nov. järgmistel aegadel: Äripäe-vaadel kl. 18–19, mõlemal laupäe-va ja pühapäeval kl. 12–18.

Valmismaterjal on valijatele laiall saadetud. Kui keegi on ilma materjalita jäänud, astugu sisse valmislokaali, saab use materjal-ja

ja võib kohe hääletada. Valimi-stoimkond soovitab valmistest osa võtta.

UPPSALA

Kodukooli tutvustamine
Pühapäeval, 17. nov. kl. 16 tol-mub Uppsala Eesti Kodu Gei-jerg. 12. A ettekandekoosolek mõttevahetusega ainel "Koduko-ol esite kelle õppimiseks". Ettekan-dega esineb Kodukooli "isa" ja meetodi väljatöötaja, tuntud kooli-mees Aadu Kajassara, kes tuta-vestab Kodukooli õppe- ja õpeta-misviisi ja õppevahendite ning demonstreerib nende kasutamist.

Kõik eesti keele huvilised, eriti aga kõik kooli ja eelkoolialiste laste vanemad, samuti ka vanal-сад-ванамаад peaksid kasutama juhust selle omapärase ja origi-naalse "kooliga" tutvumiseks. Mele omakultuur väljaspool koda-maad ei ole mäeldav ilma oma keelela ja eestuse ei ole mäeldav ilma eesti keeluse.

Münchenis, Saksamaal suri 15. juulil Ellisebeth Pajo, sünd. 21. oktoobril 1897 Saaremaal.

Münsteris suri 23. septembril Johan Tammiärvi, sünd. 11. jaanuaril 1892 Virumaal.

Coburg-Neuses Saksamaal suri augustikuus Ernestine Raudrepp, sünd. a. 1889.

da kui ka klaveril saata, mis selle küllaltki komplitseeritud laulu juures nõudis dirigendil suuri pingutusi. Laul oli hilgavaks lõppmümbriks väga menukale kontserdil. Eriti üllatas meid selle laulu esitamisel soolo ja improvisatsiooniga koorisolist Astra Randviir, sead, nagu selgus, oli ta "Sisse hüpanud" võimeel muinili, kuna selle osa ühtia Kodu Ventser oli just enne sõtta haigestunud.

Kontserdil lõppedes sai koor tormiliste kiiduvalduste osaliseks ja ta ei pääsenud lisapalade and-misest, mida koor andis kolm ja milledest suure bravuuriga esitait Ed. Tubina vanapilga laulude sar-jast "On minu hella!"

Koor oli hästi "trimmitud" ja jälgis pisematki dirigendil kilel-i-gust. Diktsoon hea. Palutsesud ja kahanemised loomulikkud, andes tunnustust heast häälekoolist.

Kokkuvõttes üks kaunis ja kauaks meelde jääv kontsert ja elamus, mis eriti elustas kogu ansambli – nii koori kui solisti – harukordselt hoogne laulu-mängu ist.

Koorjuht, solist ja kõik nimelise koorisolistid said tänulihl, mida üle andsid kohaliku segakoori vanem Jaan Allas ja koorivanem abi Marta Topp. Eesti Kodu poolt ulatas koorjuhtle hli Arnold Pundi. Enne kontserti oli kohalik sega-koor Stockholm küllalisi juba vastu võtnud tervitusõnada ja lil-ledgea.

Peale kontserti siirduti Eesti Kodusse, kus kohalik segakoor oli korraldanud külastelise kohlvia-lu. Lõbusas vestuses ja laulude kõla-des istuti ühseil koos kuni küllalite ärasõiduni.

Oli üks südamlilik ja kaunis helide õhtu.
JOH. ARO

Rahvuslik Parempoolne Rühm

Kandidaatide nimekiri Esinduse üldvalimistel 1974

AASMA, Tiit

s. 1945, fil. stud., Esinduskogu liige, Uppsala.

AIBAST, Elmar

s. 1910, Esinduskogu liige, E. Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses abiesimees, Valimistoimikonna esimees, Göteborg.

ALLAS, Jaan

s. 1906, ins., Esinduskogu liige, Rahvuskoondise esimees, Valimistoimikonna esimees, Norrköping.

AUSMAA, Aksel

s. 1925, fil. kand., kindlustusseltsi ametnik, Stockholm.

ESTRA, Annus

s. 1910, tööstur, E. Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses abiesimees, Esinduse juhatuses liige, Stockholm.

ESTRA, Hannus

s. 1941, odont. kand., Esinduskogu liige, Stockholm.

ESTRA, Mart

s. 1948, odont. kand. Esinduskogu liige, Göteborg.

IRVAL, Ado

s. 1914, eesti ja rootsi koolide õpetaja, Esinduskogu liige, Valimistoimikonna esimees, Borås.

JOANDI, Eino

s. 1911, TV-teenik, E. Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses liige, Esinduskogu liige, Stockholm.

JÜRGENS, Johan

s. 1945, pol. stud., Esinduskogu liige, Eskilstuna.

JÜRIS, Mihkel

s. 1907, Riigivolikogu liige, Eskilstuna Valimistoimikonna esimees, Torshälla.

KAHU, Arnold

s. 1922, töökaitses insener, orkestri juht Köping.

KELLO, Feliks

s. 1914, dir., Esinduskogu abiesimees, E. Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses liige, Bankeryd.

KIPPAR, Ants

s. 1912, majandusteadl., dir., Moderata Samlingspart. Invandrarutskotti liige, Stockholm.

KRÜPPELMAN, Woldemar

s. 1911, Keemiataöstus NORDISKA TOLU omanik Uppsalas. Eesti Ettevõtjate Ühingu Rootsis sekretär, Uppsala Eesti Seltsi abiesimees, Eesti Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses ja revisioonikomisjoni liige. ESTO-76 Rootsi Komitee juhatuses liige. Rootsi Ettevõtjate Ühingu (Företagarnas Riksförbund), Uppsalas osakonna juhatuses liige. Püha Kolmainu Koguduse nõukogu liige ja Uppsalas linnas omavalitsuse taxeringsameti liige, kahes viimases valitud kui Moderata Samlingspartei esindaja.

Rahvuslik Parempoolne Rühm on Rootsi Eestlaste Esinduse Esinduskogus parlamentaarne fraktsioon, kuhu on koondunud edumeelse parempoolse maailmavaate ja ideoloogiaga kaasmaalased.

Rühma ülesandeks on kanda ja edasi arendada neid poliitilisi ja kultuurilisi põhimõtteid ning traditsioone, mis olid aluseks Põllumeestekogudele ja mille peamiseks kandidaiks olid Konstantin Päts ja Johan Laidoner ning väljendusid Vabadussõjas ja jõulises ülesehitustöös Eesti Vabariigis, Eesti Põhiseaduses ja elukorralduses, mis mitmes osas veel on ideaaliks praegustele vabadele demokraatidele. Näiteks: kultuuriautonomiast, otsustav rahvahääletus, isiku-, usu-, mõtte- ja trükivabadus.

Lähema aja ülesannetest rõhutab Rühm järgmist:

- 1. Aidata kaasa vabadusvõitlusele kodumaa eest. Tingimusteta nõuda 1939. a. piiride taastamist. Nõuda kahjutasu okupantidelt kahjustuste eest, mis nende poolt tekitatud rahvale ja maale. Aidata tugevdada rahva vastupanujõudu ja elustada vabaduspüüet kodumaal. Päevakorral on võitlus venestamise ja inimõiguste vägistamine vastu. Teha seigistustööd nende nähete paljastamiseks, apelleerides rahvusvaheliste organisatsioonide ja avaliku arvamise ees.**
- 2. Taotleda kultuuriautonomiast vähemusrahvustele Rootsis, koostöös teiste vähemustega. Toetada eesti koole Rootsis.**
- 3. Kasvavaale pölvale edasi anda seda vaimu, visadust ja tahtejõudu, mis eestlast kandnud Lembitu ajast tänaseni.**
- 4. Hoiatada üha kasvava korralageduse eest ja selgitada, mis vahe on ulakuse ja ideelise võitluse vahel.**
- 5. Selgitada marxistliku maailmavaate hädaohtlikkust demokraatlikule korrale.**
- 6. Rühm peab vajalikuks koostööd kõigi demokraatlikult meelestatud eestlaste vahel.**
- 7. Rühm peab ainuõigeks, et eestlaskonna esindajaks Rootsi valitsuse ja ühiskonna ees võib ainult olla Rootsi Eestlaste Esindus, kelle saadikud demokraatlike valimistega on hankinud eestlaskonnalt usalduse.**
- 8. Rühm pooldab isikuvalimise põhimõtet.**

LAANEMETS, Eduard

s. 1915, ehitustööde juhataja, Malmö Laskurklubi asutaja, Malmö.

LEIS, Hans

s. 1922, postiametnik, Sthlm. E. Põllumeeste Kogu juh. liige, Valimiste Peakomitee liige, Stockholm.

LÖUGAS, Daniel

s. 1928, tekstiiltöölaine, Esinduskogu liige, Valimistoimikonna liige, Norrköping.

MAMBERG, Meeri

s. 1914, fil. kand., Esinduse Sthlm. Naisringi esinaine, Stockholm.

MEIKOP, Kristjan

s. 1901, fil. mag. Esinduskogu liige, Stockholm.

MURUK, Olaf

s. 1932, arst, Esinduse abiesimees, Rahvuslik parempoolse rühma esimees, Stockholm.

MÄKK, Aaser

s. 1940, hambaarst, Västerås.

OIDERMAA, Juhan

s. 1907, Esinduskogu liige, Valimistoimikonna liige, Eskilstuna.

PAGLANT, Ruut

s. 1904, E. Põllumeeste Kogude peasekretär, Esinduskogu liige, Alingsås.

PAHV, Ants

s. 1914, EELK Eskilstuna koguduse nõukogu esimees, Eskilstuna.

PELLA, Lembit

s. 1925, insener, Eskilstuna E. Seltsi esimees, Esinduskogu liige, Eskilstuna.

PELLA, Walter

s. 1932, Rootsi armee pioneerohvitser, kapten, Södertälje.

PUKK, Leelo

(s. Leetma)
s. 1945, fil. kand., gümnaasiumi õpetaja, Moderata Samlingspart. Ärsta Naisühingu esinaine, korp! Filiae Patriae esimees, Stockholm.

PUKK, Peeter

s. 1947, odont. kand., Esinduskogu liige, Stockholm.

PUKK, Priidu

s. 1943, civ.ing. tehn. mag. Esinduskogu liige, E. Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses liige, Stockholm.

PUUSEPP, Priidu

s. 1903, end. koolijuhataja, Esinduse juhatuses liige, Stockholm.

PUUSTUSMAA, Jakob

s. 1907, plasttehnik, end. Värus Skautide Maleva Päälik, Stockholm.

PÖLDMA, Alfred

s. 1920, EELK Konsistooriumi revisor, E. Põllumeeste Kogude Rootsi esinduse juhatuses liige, Stockholm.

RAAG, Nikolai

s. 1888, praost, end. maavanem, Esinduskogu liige, Göteborg.

SCHMUUL, Rudolf

s. 1921, kalandus-konsulent, Esinduskogu liige, E. Põllumeeste Kogude Keskjuhatuses liige, Vänersborg.

SERGO, Arnold

s. 1907, EELK Lõuna-Rootsi Koguduse juhatuses esimees, Esinduskogu liige, Landskrona.

SÖSTER, Edgar

s. 1919, Göteborgi Põllumeeste Kogu juhatuses liige, Göteborg.

TARKPEA, Ingrid

s. 1941, mäakler, nooremgaid, "Tuulemaa" lipkonna juht, EELK Stockholm Koguduse juhatuses liige, Stockholm.

TARKPEA, Peeter

s. 1942, tekn. lic. Esinduskogu liige, Nyköping.

TARKPEA, Rein

s. 1943, ehitusinsener, Esinduskogu liige, Stockholm.

TIITSO, Johannes

s. 1915, keemiains., "Koitjärve" sihtasutuse liige, Göteborgi Põllumeeste Kogu liige, Göteborg.

TILK, Albert

s. 1899, praktiseeriv arst, end. Saaremaa maa-arst, Göteborg.

TOIGRE, Ilmar

s. 1913, rahvatantsujuht, Esinduse juhatuses liige ja Kodumaa komisjoni esimees, Stockholm.

TREUFELDT, Ain

s. 1920, keemiainsener, Esinduskogu liige, Västerås.

TREUFELDT, Rein

s. 1944, fil. stud., korp! Fr. "Estica" liige, Stockholm.

TÖLDSEPP, Elmar

s. 1908, kirikuõpetaja, Esinduskogu liige, Hemse.

UUKAREDA, Albert

s. 1915, Göteborgi Valimistoimikonna liige ja Põllumeeste Kogu juhatuses liige, Göteborg.

VABI, Valentin

s. 1908, kooliõpetaja, Esinduskogu liige, Västervik.

VEERTEE, Teet

s. 1946, fil. kand. linnavalitsuse ametnik, Uppsala.

VELLISTE, Kulla

s. 1919, ametnik, Esinduse Stockholm Naisringi juhatuses liige, Stockholm.

VIIRSOO, Osvald

s. 1901, jur. kand., ajakirjanik, EPK Keskjuhatuses abiesimees, end. E. V. abimaavanem, "Lund".

ÖUNAP, Jaan

s. 1916, geotehnik, Västerås E. Ühingu esimees, Esinduskogu liige, Västerås.

Kas on põhjust süüdistada Eestit vallutaja asemel?

Ajakirjas Journal of Baltic Studies avaldatud William Tominga raamatu arvustus prof. T. Parmingu sulest sisaldab, nagu juba tähendatud 6. nov. Eestis Päevalaheh ilmunud kirjutises (1984 a. märtsipöörde poliitiliste taustast) ka välispoliitilise osa. Selles heidetakse raamatu kirjutajale ette, et Eesti okupeerimist N. Liidu poolt seletatakse üksnes viimase agressiooniga, ilma et kohalikele sündmustele seejuures antaks mingit tähtsust.

See ei ole niimeit arvustaja arvamine. Parmingu arvamiseks on, et nagu Eesti poliitiliste, militaarsete ja majanduslike kontaktide üksikasjaline vaatlus näitab, et olnud Eesti tegevikult neutraalne riik ja et Tominga töö ei ole tähelepanu pööratud N. Liidu julegeeliku kaalukselise motiivina Balti riikide okupeerimiseks. Parming väidab, et teatava arv Saksa funktsionääride kohalviibimine (Canaris, Halder, von Tippelskirch) võis N. Liidule näidata, et Eesti on valinud poole. Ka arvustuse autorile paistab nagu oleks Eesti juhtidel olnud tunne, et Saksa ja N. Liidu vahelisest kokkupõrkest tulevad saksiaased kiirelt välja võitajana.

Edasi heidab arvustaja Tomingale ette, et N. Liidu, briti ja Prantuse läbirääkimiste kirjelduses asetatavat liiga suur rõhk oma Euroopa valduste laiendamist taotlevalle Sovjetli mahhinatsioonidele. Mõningat tähelepanu tulevatseejuures omistada ka N. Liidus valitsenud Saksa ekspansiooni kartusele. Kokkulepe N. Liidu ja läänriikide vahel oluoks oluline vastukaal 1935 Briti-Saksa laevastiku lepingule aga kuna need läbirääkimised ei andnud tagajärki, siis kõrvaldas Molotov-Ribbentropi pakt vähemalt ajutiselt Saksa ähvarduse N. Liidu loodepiirilt.

Nagu eelnevalt nähtud kasutab Parming Eesti vabariigi süüdistaspositsiooni asetamiseks sedasama viiti, mida ta tarvitvas võimalikult ebasoodsa piidi andmiseks Eesti sisepoliitikat. Oma lähtepunktiks võib ta briti-Saksa laevastiku kokkuleppe, jättes kogu eelnevud arengu korvale. Sõjajärelse olukorra õigeks hindamiseks on aga vältimatult heita üksikku või pogus pilk ka N. Liidu poolt oma

läänepiiril asuvate riikide suunas eelnevud arendatud taotlustele.

Selgus ju siis, kuivõrd olulist osa selles mängis poliitiline õnnetus, sama sihti taotluse kaubanduspoliitika ning naaberriikide omavahelise koostöö tekkimise takistamine.

See poliitika õnnetus N. Liidul suurepäraselt. Ja isegi kui rajariikide liiduloomise lihtumisel N. Liidu käsi ehk veel otseeselt mängus poold, osutus tal sellele järgnevalt võimalikuks kõiki oma vahetööd naaberriikide läänepiiril korraldada bilateraalselt. Tähelepannes lepinguosaliste jõusuhtel, tähendas juba üksinda sihtkindel niisugune suhete korraldamine viits püsivat ähvardust nõrgajooliste naaberriikide iseseisvusele. Ja mis oli Parmingu arvates siis 1924. a. 1. detsembri massuukase Tallinnas?

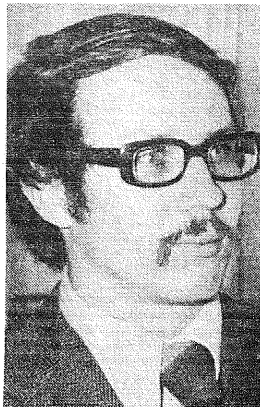
Selle N. Liidu linse agressivsus vastu oli Balti riikidele teatavaks teoks läänriikide poliitika, mille mõju aga kadus koos Briti-Saksa laevastikulepinguga, sellest peale hakkas N. Liit nõudma õiget Balti riikide okupeerimiseks, millega kümnus ohvrite seisukohalt vaadates siirdus sellele pinnale, et kas nad on nõus teostama enesepakti. Balti riikide nubsioek N. Liidu okuupsiooniga oleks ju sisuliselt seda tähendannud. Et see okupant Saksa hädaohu mõeldes oma väed uuesti välja viib, ei uskunud siis keegi ja veel vähem on selleks põhjust praegu — või kuidas?

Ja kuna Balti riigid enesepaktiga ei tahtnud tegeleda, siis jäi alaneks teeks teostust otsida Saksaamalt. Seda tehti küllaltki reserveeritult ning peamiselt sel teel, et Saksamaalt hakati osta relvi. Oli ju see alanuke maa, kust neid võis saada, sest sõja puhkemise tõttu jäi isegi Inglismaalt tellitud lennuki saatama, kuigi osturaha nende eest oli juba maksetud.

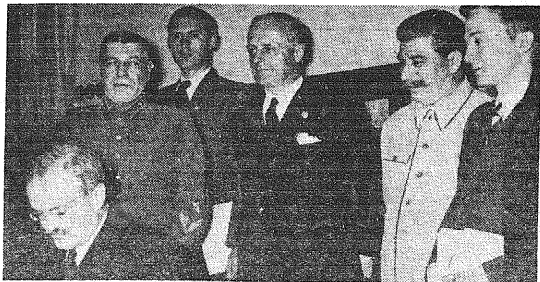
Et Eesti oleks mingil moel poolt valinud või koguni lootnud Saksa kiiret võitu, on puhtakujuiline insuatsioon. Ühelt poolt on ju kõigil meeles dr. H. Mäe sõjaajane süüdistus Eesti vabariigi juhtkonna vastu, et see ei kasutanud N. Liidu okuupsiooni pääsemiseks poole valimist ja teiselt poolt ei ole veel üldse teada, kas Balti riigid ol

muud võimalust iseseisva riigi loomiseks kui mõlemi vägeva naabri enam-vähem ägeagne kokkuvõarise mine. Oli ju see hüpotees aluseks nii Balti riikide valitssuse kui ka opositsioonide ja vastupaalukikumiste tegutsemisele. Siuliselt ei ole ju Parmingu kontseptsoon ka midagi muud kui dr. Mäe oma, ainult ümberpööratud otsaga. Kui enesetapu alternatiivid on mingild võimalike eelseid, kas siis tegeleki või imaginaar-seid, ei maini Parming neist ühtegi.

Selle asemel tuleb kõnesolevast sõnavõttusst aga selgelt eslle, et samal ajal kui N. Liidu õigusele oma julegeelikut tagada mistaates esmajärgulist tähelepanu, ei tehta Balti riikide julegeeliku nõudele mingisuguseid moodsu. Aga mis siis kui Tomingal on õigus, et nii läänriikidega peetud läbirääkimistel kui ka Molotov-Ribbentropi pakti sõlmimisel oli N. Liidu sihiiks üksnes ekspansioon? Seda teinse on igal juhul põhjendannud üks tõeline uurimus (Alaar, Stalin och Hitler, 1970, soomekeelse väljaannu 1972) ja midagi ütleb ju ka see, et nüüd keerlevad samasugused N.

Tõnu Parming leiab, et Eesti oli ise süüdi oma õnnetustes.

Miks oli Stalin nii rõõmsa näoga, kui ta Ribbentropi kõrval vaatas pealt Molotovi allkirja andmist paktille, mis andis N. Liidule "vabad käed" oma naaberite vastu Baltikumis?

Liidu julegeeliku nõuded juba berliini müüri kohal. Kõnesolevas W. Tominga raamatu arvustuses käsitleb T. Parming ka Eesti valitsuse holakut okuupsiooni tulekul. Ka selle koh-

ta oleks ühte kui telst öelda, mis avalikkust võiks huvitada. Käesoleva sõnavõtte liiga pikaks venitmisest välistamiseks võiks selle juurde ehk siiski tagasi tulla mõni teine kord. E. UUSTALU

• Uudiskirjandus

ILMUS MANA nr. 40

Torontos ilmus eesti kultuuri ja kirjanduse ajakirja Mana 40. number. Nii nagu eelmised numbrid, on see suureformaadiline, rikkalikult illustreeritud 120-leheküljeline koguteos. Algab lulelulestega Ilmar Mikiverilt ning uut luulet on veel Ilmar Laabinilt ja Hannes Ojalt.

Lukrjandusliku proosa alal elame esimese osa Reed Mornl uuest romaani "Nimede ruumis ja ajas", mis jätkub Mana järgnevat numbrites. Reed Morn, õige nimega Frieda Drewerik oli tuntud kirjanik juba iseseisvas Eestis, kus avaldas romaani "Andekas parasiiit" ja "Kastreit elu". Praegu elab ta Los Angelesis. Teiseks pikemaks proosapalaks on Arvi Korgi "Ulatursünimä".

Prof. F. Onaseli on põhjalik kirjutus "Kalevipoeg ja selle kodumaine ning rahvusvaheline taga-põhi", prof. G. Ränk vaatlle "Eesti kiila, talu ja mõisa" ning prof. W. Rand kirjutab "Diversiteedist loovuses ja ühiskonnas". Prof. I. Ivask annab ulatusliku analüüsi kodumaa elava kirjaniku Jaan Krossi loomingust, i Mikter vaatlle mõndunud aja perspektiivis I. Laabani laineld kõnnud luulekogu "Ankruketi lõpp on laulu algus", Vello Saloiti on uurimus

1585. a. katekismus-lauluraamat", H. Grabbi kirjutab Torontos elava autori Arvi Korgi loomingust ning J. Vidang käsitleb erootiist teemat eesti pagulaskirjanduses vastava maailmakirjanduse taustal.

Kunsti osas on Eevi Endi ülevalde "Eesti kunstile Stokholmis 1972-1973". Selle juurde kuuluvad reproduktsioonid Herman Talviku, Juhan Nõmniku, Leida Riivese, Tõnu Kadaka, Nancy Nõmmeotsa, Mart Orr ja Helki Niilendi kunstitöödest. Mitme reproduktsioonil on esindatud ka USA-s elav kunstnik dr. Hans Tsiirk. Tallinna Dramateatri elendustest Kivi "Setsemine vennaga" Helsingis kirjutab Leena Nivanka.

Pikemat või lühemat retsenseerimist ja tutvustamist leevad umbes 20 ni välismaal kui kodumaa ilmutud esteetikesel raamatu, kusjuures ühe või mitme arvustuse autoriks on Evid Uustalu, Heino Susi, Juhan Vidang, Aarand Roos, Einar Sanden, Hannes Oja Imre Lipping, hellar Grabbi, Paul Reets, Eduard Kranis ja Mard Valgemäe.

Lõpus tulema toimetaja kommentaarid H. Grabbi lühel nimbri ingliskeelse sisukokkuvõtte. Mang allalste tellijatele on see number välja saatmisel. Teised saavad seda tellida otse toimetuse aadressil: Hellar Grabbi, 3602 Albee Lane, Alexandria, Va. 22309 USA, hinnaga 6.75 dollari.

Austati J. Müllerit

TORONTO (ME) — EÜS ja Eesti Keskkõukogu Kanadas korraldasid Toronto Eesti Majas austamistötu min. Juhan Müllerile tema 85-nda sünnipäeva puhul. 150 pealise publiku hulgas oli juubilar ise, tema õitar ja väimees ning muud omaksed, samuti poliitilise ja avaliku elu esindajad mitmetest ringkondadest.

Eesti rahva tänu ja õnnitused andis edasi E.V. peakonsul Ilmar Heino, kuma Eesti Keskkõukogu Kanadas esimees Udo Peterson andis endisele esimehale ja kauaajale liiklele üle austaduse. E.V. riigikoallikmetele tervitused andis Üle Mihkel Hansen. Johanna Päs meenuitas kokkupõrteid Tallinnas päevil. Edasi esines terve rida sõnavõtjaid organisatsioonidest. Telegrafi teel tervitajate hulgas oli ka E.V. esindaja Ernst Jaakson ja konsul Aksel Linkhorst, min. Johan Holberg (kes viib haiglas), sõbrad ja kaasvõitlejad Rootsis jne. Tõnisõnavõttus valgustas Juhan Müller poliitilisi olukordi Eestis ühenduses uue põliseaduse vastuvõtmisega.

Põhitaamaal suri 20. oktoobril Johannes Saar, n-na Müller, sünd. 9. augustil 1882 Kurista vallas.

KUULUTUS

Kultuurautonoomia taotlusi ja lootusi

Rootsi Eestlaste Esinduse kultuurautonoomia taotlused on lõpuks ometi välja kandmas.

Esinduse algasest üks tähtsamaid töövõudeid kultuurautonoomia raames oli võitlus emakeelse kooli eest. Ahna eesti algkooli ülevaldamine Stockholmis laasus lastevanemate, õpetajad töötasid madalate pakidage jne. Koolilolu paradimiseks esitas Esindus Rahvusliku Parempoolse Rühma energilisel eestvõttusel 6. juunil 1968 a. Haridusministrile esaldise, milles sooviti riigi kooli ülevalpeetavat algkooli Stockholmis ja uute algkoolide loomist Göteborgis, Norrköpingis, Borås ja Eskilstunas. Kohtades, kus koolide loomine võimatu, sooviti rootsi algkoolide juurde eesti klasside loomist või eesti keele ja eestiaine lise õppetgevuse korraldamist eratundidena.

Ligi kaheaastase kütmuse arutelu järele rootsi austustes sal Esindus eitava vastuse. Polnud midagi imestada. Ka Eesti Komitee oli valitsusele saanud omapoolse esaldise, mis muuseas konstateeriti, et meie rahvusliku kasvatuse nõuded on suurel määral juba rahuldatud. Komitee poolt soovitud majandusliku toetuse lahendus oli valitsusele muidugi lihtsam ja odavam võrreides Esinduse soovidega.

Göteborgi eesti algkooli loomine tuli aga siiski toime 1980 a. sügiseks riigipäeva otsusega (25.5.80)

höger-, folk- ja centerpartei kaasaibi.

Aastatel 1960, 1962 ja 1963 arutati riigipäeval meile häätahtlikult suhtunud parteilikkemete poolt esitatud Esinduse kultuurautonoomia kavandit eesti rahvusühiskonna kultuuriarvustuse uurimiseks, Stockholmil eesti algkooli korganime loomist ja noorteinstruktori rakendamist.

Ettepanekud said juba üldkomisjonis eitava selaukohavõtu, mida kinditati riigipäeval arvestamata ka apelliga, millele 3.506 eestlast olid allakirjutanud.

Riigipäeva liikmete hulgas suurenes siiski järjest häätahtlik suhtumine meie probleemdesse. Üldkomisjoni esimees Nancy Ericsson (S) ütles näiteks õhes sõnavõtus: "Vi som tillhör utskottets majoritet har varit fullt eniga om att esternas vilja att bevara sitt språk bör understödjas." Ameti lingute Keskküli (LO) märgukirjusa valitsusele nõuti vähemeste kultuurilise omapära tunnustamist ja praktilist lahendust sellele.

Lõpuks tulgi 1968 a. toime valitsuse ettepanek riigipäevale Sisse-rändajate uurimiskomisjoni töole rakendamiseks. Komisjon sal ülesande sisse-rändajate ja vähemeste olukorra uurimiseks ja tarviliste ettepanekute esitamiseks.

Komisjon on nüüd oma arunde ja ettepanekud valitsusele esitanud. Suur osa Esinduse varem mainitud kultuurpoliitilisi ja ma-

janduslikke taotlusi töötavad seega seadusandlikkus korras tähtsada. Vähemused saavutavad kultuurautonoomilise tunnustuse ja majandusliku toetuse. Vi. selle lehe nr. 60.4.9.74.

Esindus on eesti rahvusühiskonna kasuks andnud tänuväärse tööpanuse. Ees seisavad uued tööülesanded:

1. valvolek, et komisjoni ettepanekutele rajatav seadus kujuneb eesti rahvusühiskonna huvidel rahuldavaks,
2. Esinduse organisatoorse struktuuri kohandamine vastavalt muutuvalle olukorrale,
3. tulevate huvilste õiglana ja tagajärjekas rakendamine eesti rahvusühiskonnas.

Eelolevatel Esinduse valimistel on oluline suurearvuline osavõtt, et sellega avaldada tunnustust tehtud tööle ja anda toetust tulevasele tööle.

Kui eelmistel valimistel mõnel pool Esindust ja tema kooliprogrammi tehmeldati tarbetuks väitega, et olemasolevad koolid rahuldavad meie koolilõude, siis ei peal daa see enam paika. Tus tuleb seadus annak peale amakeelse kooliprogrammi võimalust vähemeste lalauatluslikule kultuuritegevusele. Seda võimalust peab kasutama, kuna saadavas majanduslikus toetus on ka oma mele tulurakust. Ei ole ka enam asit hirmutamistjuttudele kultuurautonoomia maksudest.

Komisjoni ettepaneku järele peab püsiva ja maksimaalse organisatsioonitoetuse saamiseks Esinduse seljataga olema vähemalt 3000 valiljat, kes valimiseks ühtlasi tunnistavad oma kuulimist eesti rahvusühiskonda.

Iga eestlane saadab ära oma valimiste Esinduse tagajärjekate tegevuse garantiiks.

Jakob Puustusmaa, juuresoleva artikli autor.

Kohaliku elu

STOCKHOLM Nelipühikog. juubel

Nädalalõpul 23.24. nov. pühitseb Stockholm Eesti Nelipühi kogudus oma 20-nda tegevuse aastapäeva. Sellega seoses peetakse koguduse kirikus, Bråvållagatan 11 (St. Erikspiani T-peatusel lähedal) tänumalateenistus. Laupäeval, 23. nov. kl. 18 ja pühapäeval, 24. nov. kl. 11, millele järgneb kohvilaud. Jumalateenistusel töötavade kaasa vakabikirikute esindajad ni Stockholmist kui teistel linnadest. Rohke laulukava. Kõik südamest tereitunud.

STOCKHOLM Samarlittide jõululaat

E.P. Risti Samarlittide jõululaat toimub pühapäeval, 24. novembril kl. 15 - 18 Jakob kiriku kogudusesaalil Malmtorgsgatan 6, II, kus külastajad võivad osta mitmesuguseid jõulukaupu.

Muusikaosal osalevad: Astra Randviir - soololaule, Hilma Nerep-Mossin - klaver, Tiina Randviir - oma viiuldajate kvartettiga, lasteala lapsed esinevad koos juhataja Erna Klemmeriga. Kava toimub kella 16 - 18 vahel. Loteriil. Kohvilaud koduüksikuteks saadetakse. Sisepääs kr. 10.-

Kaasamaleelid Teotage saramittide tööd, külastage jõululaata ja ostke oma kingit sealt.

STOCKHOLM Tartu ülikooli aktus

Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli aastapäeva aktus Stockholmis toimub tänava teisipäeval, 3. det. korraldatuna Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis poolt. Aigus kell 18.30, koht traditsioonikohaselt Kaubandusülikooli (Handelsögskolan) aula, Sveavägen 66. Kavas on avasõna Teadusliku Seltsi esimehelt professor Evald Bumfeldilt, laulutehtekandide Stockholmist Eesti Naiskooril Hilma Nerep-Mossini juhatamisel, tervitused, teaduse ettekanne ülemarivivaar dr. phil. Vello Helkilt (Kopenhaagenist), teadaandmed auhinna- ja auhindade kohta, ülevõttekand teadus- ja teadustöökohade asjas ja lõppõna Teadusliku Seltsi esimehelt professor Aimo Mathiesen-Käärilt.

BORAS Sügispidu

Borási Eesti Nalaringi traditsiooniline koosviibimine toimub laupäeval, 30. nov. kl. 18 Moderata Samlingspartiet'i ruumes, Skogatan 21. Kavas muusikat, ühislaulu ja tantsu. Muusika eest hoolitsevad Siim Broberg ja Raivo Hetnsoo Göteborgist. Toiduks pakutakse võileibu, viinvorstide kapukapsaga ja kohvi tordiga.

Samas on korraldatud käsitöökohade loteriilaud. Koosviibimisele osavõtta soovijal palutakse ette teada hiljemalt 27. nov. telefonidel. 13 80 01, 13 05 25 või 13 10 68. Osavõtumaks 20.- isikult. Loodame lõbusat koosviibimist kõigile!

BORAS REE valimised

Borási valimispiirkonnas Rootsi Eestlaste Esinduskogu valimiste isiklikuks hääletamiseks on valimisloomingu valimiskast avatud ainult pühapäeval 17. nov. kl. 11-14 Moderata Samlingspartiet'i ruumes Skogatan 21.

BORAS Pärnu Ilpk. jõulud

Pärnu ilpkonna jõulukoosviibimine toimub laupäeval, 14. det. algusega kl. 18 ilpkonna ruumes Fristadsvägen 104 (sissekäik madalgruup tagaküljel). Ettekanded noortel, kohvilaud, loteriil, tantsu ja ringmänge noortele ja vanadele. Jõuluvana vahendab ka isiklikke pakke. Kõik noored ja noortesõbrad on tereitunud. Sisepääs tasuta.

BORAS Pärnu Ilpk. koosolek

Pärnu ilpkonna korraline koosolek toimub laupäeval, 16. nov. kl. 16 ilpkonna ruumes, Fristadsvägen 104. Pärast koosolekut arutelu kohvilaud.

ESKILSTUNA Surnute mälestusteenistus

Surnute mälestusteenistus peetakse laupäeval 23. nov. kl. 17 Forsi kirikus. Esineb viiulisooledega muusikadiirektor Lassbo, tenor praost Koomeister, orelil R. Heimmets. Lahkunute mälestuseks on kirikus võimalik süüdata küünalaid. Armulaud on kaetud.

GÖTEBORG Graafika näitus

Eesti graafika näituse avamine Göteborgi Eesti Majas on pühapäeval, 17. nov. kl. 16. Näituse avamisel kõneleb fil.lic. Jack Lindholm. Sama päeva pärastlõunail kl. 17 peab ettekande eesti kunstist Rein Rebas.

LANDSKRONA Valimisnimekirjad

Seoses REE üldvalimisega on Landskrona vallimispiirkonda kuuluvatel eestlastel võimalik kontrollida valijate nimekirja andmeid enese kohta vallimispiirkonna toimikonna abiesimehe Julius Hohenesse juures, Angsgatan 11, Landskrona või telefonil 149 36 õhtuil kl. 18-18.

Häälendamise aeg 15-24. nov. kas isiklikult lalduoode aadressil ja kellaajal või postiteel valijatele kättesaaduett ümbrikus. Häälte lugemine on avalik ja toimub vallimispiirkonnas 27. nov. kl. 17.

LUND Sümposoon

Eesti Teaduslik Selts Rootsis Lõuna-Rootsi osakond korraldab Lundis 17. nov. kl. 13 Hotell Grandi ruumes sümposooni, mis käsitleb inimõiguste ülddeklaratsiooni. Ettekanded Lõunurühmast Rahvaste Organisatsioonil täiskogu poolt 20. det. 1948 vastuvõetud deklaratsiooni ja selles väidetud poliitiliste rakendamise kohta meeleõiget valmisel kupepeeritud koodumaal. Ettekannetega esinevad civ. ek. Andres Küng, fil.kand. Aleks. Millits, dr. jur. Artur Taska ja peapiskop Kondrad Veem.

Pärast läbirääkimisi ja lõppõna toimub seltskondlik koosviibimine.

NORRKÖPING REE valimised

Rootsi Eestlaste Esinduse üldvalimised leivad aset 15-24 nov. Valimiste puhul on Eesti Kodu, Vattengränd 7 avatud alljärgnevatel päevadel.

Laupäeval, 16/11 ja pühapäeval 17/11 kl. 16-18, neljapäeval 21/11 kl. 17-20, laupäeval, 23/11 ja pühapäeval 24/11 kl. 11-14.

Valimisloomingu koossel: esimehes Jaan Allas. Liikmed: V. Avatare, V. Jürjalo, A. Korju, A. Lõiv, D. Lõugas, J. Aro.

Valimismaterjal mitte kättesaamisel ja muudes küsimustes palutakse pöörduda esimehes Jaan Allas, Apegatan 11 B 602 15 Norrköping, tel. 011/18-27 poolde. Valijate nimekirja kontroll sekretäri juures.

Ellen Kesa surnud

TORONTO (EPL) -- Torontosuri 3. novembril hommikul Ellen Kesa, kes kodumaal sündis munda aega "Estonia" teatri juures.

Ellen Kesa oli tosin aastat eest surmud tuntud ajakirjaniku Karl Kesa lesk. Teda jäid leitama ode ja vend Torontos ning omaksed Eestis. Matmine toimus Toronto Westminster gardens kalmistule.

Valimiskoosolek Vabariigi

Miks ei saavutatud lepet EK-ga?

LUND (EPL) - Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskogu valimiste puhul 15. kuni 25. novembrini peeti Esinduse rühmituste ühine valimisloomingu selgitusköösle 8. skp. õhtul Üliõpilasmaja viikese kontsertsaalis. Peale ühe rühmituste esindaja poolt ettekantud tööpogrammi selutati järgnevatel elavatel läbirääkimistel pikemalt võimalusi lähema kaostööks Eesti Komiteega, mis paistavad üsna udused selle poolt üheseltust tingimuste tolla. Sealst tahetakse saada palju aga vastu anda pea midagi, konstateeriti koosolekul.

Koosoleku avas korraldaja ni meil Tiit Kauri (VL), kes teatas, et rühmituste järjekord oma tööpogrammi esitamisel on järgmine: Eesti Töögrupp (ET), Rahvuslik Koostöö Keskus (RKK), Liberaleerakond (LE), Rahvuslik Paremposiio Rühm (RPR), Eesti Vabandusliit (VL). Igal rühmitusel on selleks juba 15-20 minutit. Liberaleerakond ei olnud esindatunaat.

Eesti Töögrupp esimese Ahti Pae märkis, et grupi loomist põhjutas Esinduse vastane artikkel "Teatajast" ja Esinduse juhatus seljatas peetud läbirääkimised möningate rühmituste poolt. Eesti Töögrupp ei esinda ühlaeselt väärustatud ideoloogiat aga maallimavaaade. Töögrupp seisab aga vääramatult inimõiguste ja inimvabaduste eest: seega kõlgi nend õpetuste ja arusaamad vastu, millest tulenevate ideoloogiate nime all tantsut vii õhikonda sellesuuliste rehilmidele pöüvavad allutada. Lähema töökava esitab Töögrupp uue esinduskogu tegevuse astumisel.

Rahvusliku Koostöö Keskuse ni meil rõnutas Herman Öödik, et hiljem RKK-ga liitunud inimesed olid esimeste hulgas, kes kannatäid ja aitasid kaasa REE loomist. Meie põhialused on ühe Esinduse tegevus 18. aasta jooksul muutunud. Isamaallikult häälestatud eestlaskond oligu kaasa õhiste eesmärgide teostamisel. Esituse esindamine aga toimugu rahva enese poolt valitud esinduskogu kaudu. Edasi ta kandis ette RKK esimehe Leo Karupääl poolt koostatud tegevuse põhimõtted, mis valatud vormelisse: võttlus eesti

rahva ja selle vabaduse eest. See vabadusvõttlus jatkub

Rahvuslik Paremposiio Rühm on esimesena loodud Esinduse rühmitustest, tähendades Osvald Viirsoo, ja see kannab iseesivas Eestis põllumeeste liikumise omanud ilmvaaadet ja töekspidamist. Esitades lühikokkuvõtte rühma töökava märkis ta, et kultuurautonoomia taotluse vähemusrahvusetele Rootsis tõi REE töökavasse RPR. Täniini analaadse maailmas kultuurautonoomia andis oma minoriteetidele Eesti Vabariik seadusega juba 1925.a. K. Patsi algaatusel. Kui 8000 eesti-rootslast nautisid seda niitise Lääne maakonnas nelle riigi kulul käigusoleva rootsikeelse 16 algkooli, rootsi gümmaasiumi, kahe põllutöökooli jne. näol, oleme siin maal saavutanud peale pikki võttlusi vald 2 eesti algkooli! Vastava võrdluse alusel eesti-rootslaste (kuna meid on siin maal ca. 20.000) peaks meil olema 45 eestikeelset algkooli Rootsi riigi kulul ja kirjadega.

Eesti Vabandusliidu esimese Agu Kriisa deklareeris, et VL on poliitilisel sõltumatu suukohamaa parteidest ja iseesisev eesti poliitine erakond. Oma tegevuses lähtub VL eestluse huvidest. Üldvalimistel moodustatud REE on loomulikku kokku Rootsi eestlaskonna huvidel ja õiguste kaitsel. VL algatusel toimusid läbirääkimised EK ja ERN ringkondadega üldvalimiste võimalikuks koostöök. Kõikulepet ei saavutatud kulgi sellest ringkonnast kandideerib REE valimistel mõningaid inimesi. Edasi kandis A. Kriisa ette valimistel esinejate kandidaadiid Vabandusliidu nimekirjas, neid tutvustades üksikult.

Muidu olid läbirääkimised poliitilised: õppisime tkestel tundma. EK juhatus on lubanud mitte tösta oma hääli nende omainimeste vastu, kes kannatleerivad.

Järgnevatel pikematel läbirääkimistel olid peamisteks pilgimurdajateks Ahti Pae (ET) ja Agu Kriisa (VL). A. Kriisa küsis milline rühmitus ei toetanud läbirääkimisi. A. Pae vastas, et see on Kriisalt hästi teada. Oligu märgitud, et ERN ei eelarves seisab mitu aastat, et nad loodavad eestlaskonnaal toetuseks vald 2000 kr. Muud rahad

tulevad mujalt. A. Kriisa küsis, et kas see oleks halb, kui paarikümne liikmeline grupp oleks tulnud EK-st kandideerima? A. Pae vastas, et see ei oleks olnud küll mitte halb, kuid koostöö ostmisel Esinduse juhatause seljatasga on mindud liiga kaugele.

H. Öödik (RKK) märkis, et läbirääkimistel ei saavutatud tulemusi. Kogemused on näidanud, et rahvas seisab Esinduse seljatasga. Eduard Peanberg küsis, et millised on Eesti Komitee 3 nõuet? Agu Kriisa vastas, et EK tahab, et REE rahvas tulgu nõud nende liikmete, et sel viisil kindustada omale kavatsetatav riiklikku põhitootust 3000 liikme saavutamisel. Noorus EK-s on palju positivsem, kui vanemad. Samuti REE-s. Sellega ei olnud nõus H. Öödik, kes rõhutas, et ta ei jooksul on teinud vanem põlvkond oma parima. Eesti Komiteel on kõige tähtsamad need rahad, mis riigilt tulevad. Selleks see silmakiirjaline näiline tah kompromissille. EK-l on ainult maajanduslikud huvid. Esindusel sead ei ole. REE-l on olnud maajanduslikult raske. EK ambitatsioonid oligu näiteks nende kirjald eesti organisatsioonidele Rootsis, nagu näiteks ka Helsingborgi Eesti Ühinguile, kus olen esimeheks, et astugu aga EK liikmeeks. See on ainuke mille peale nad lähevad välja.

A. Kriisa: "Kõik REE rühmitused soovivad koostööd. Soovime, et kõik võtaksid oma eelolevatest valimistest. Ainult REE on demokraatlikult valitud. O. Viirsoo: "EK-ga on peetud läbirääkimisi ka varem, kuid need on põrkunud alati EK võimatutele nõuetele. Näitame valimistest rohke osavõttuga, et rahva poolt valitav usalduskogu esindab teda väärilikalt." H. Öödik soovitas valijaskonnal hääletada RKK-le. A. Pae rõhutas, et arustamine on demokraatliku korra juures tarvilik. Tänas kõiki osavõtta eest. Juhataja lõpetas ligi 4 tundi kestnud elava koosoleku. (OV)

President Gerald R. Ford populaarsus langes agustikuuks olnud 71 prots. heakskiidul septembril lõpuks 50 protsendile end. president R. Nixoni ametiaja andmise pärast, seisus Gallupi ringküsimsel.

EESTI VABANDUSLIIT

Rootsi Eestlaste Esinduse valimistel

Mida taotleme?

Eesti Vabandusliidu põhilised seisukohad

Eesti riigi ja rahva enesemääramise õiguse rakendamise on põhilise eesmärgi eestlaskonnale nii okupeeritud kodumaal kui vabas maailmas.

Eestlaskond Rootsis peab selle põhilise eesmärgi saavutamiseks andma oma panuse. Ainult eestlaskonna sätulumine kindlustab tegevuse põhilise eesmärgi suunas.

Üldvalimistel eestlaskonna poolt moodustatud Rootsi Eestlaste Esindus on loomulikku kokku Rootsi eestlaskonna huvidel ja õiguste kaitsmisel.

Esinduse õiguseks ja kohustuseks on ka tulevikuks seisukohavõtted rahvuslikes, kultuurilistels ja noorsuutöö küsimustes.

EV peab oluliseks, et kogu eestlaskonnas Rootsis vallitseks üksmeel rahvusgrupile olulistest küsimustes.

Eesti Vabandusliit Esinduses

Eesti rahvusgrupp Rootsis ja sellega ka Esindusel on võimatu igel rindel täie jõuga tegutseda. Soda piirab rahvusgrupi väike arv.

Et võitida Esinduse jöu killunemist tuleb tegevust senisest suuremal määral suunata konkreetsetele tööülesannetele:

Paremad ja kindlamad võimalused eestikeele õpetamiseks

Kultuurautonoomia taotlemine eesti vähemusele

Võimalikult suure riikliku põhiloetuse saavutamise eesti organisatsioonidele rahvuskuultuuriliseks tegevuseks

Majanduslike eelduste loomine kultuurarahinna institutsiooni laiendamiseks

Tõepötkokkondse probleemini lahendamise Ühiskondlik toetus Eesti Päevalehele

Eestikeelsele saated Rootsi ringhäälingusse Oulokorra jälgimine okupeeritud kodumaal

EV leiab, et Rootsi parteipoliitilistest küsimustes peab Esindus jöüma erapooletuks. Kontaktid kõiki-de rootsi demokraatlike parteidega ei ole mitte ainult väärtuslikud vaid ka vajalikud.

Eesti Vabandusliit vabadusvõitluses

1. Eestluse säilimine ja järjekasv.

Emakeele oskus on eeldus eestluse säilitamiseks. EV tahab sellist tegevust rakendada mis noorust kaasa tõmbab. Ülesanded peavad olema konkreetsed ja kindla eesmärgiga. Sealjuures on EV arusaamal, et noor generatsioon rakendab venemast generatsioonist erinevat meetoodeid ühise eesmärgi saavutamisel. EV liikmed annavad oma panuse ja võtavad osa tegevusest kus pannakse alus eestlusele eesti koolid, Eesti Mejad, skautluis, näiteringid, laulukoorid, rahvatantsurüügid, kohalikud seltsid jne.

2. Opiniooni kujundamine rootsi ühiskonnas.

EV ja ta liikmed kasutavad selleks eri teid: artikkelid ja sõnavõttud rootsi ajakirjanduses, märgukirjad valitsusliikmetele, ringhäälingule jne. EV sunnab selles osas oma tegevust nendele küsimustele mis vajavad ni avaramat kui tihedamat valgustamist, et saavutada suuremat poolehoidu ja paremaid tulemusi.

EESTI VABADUSLIIT

Rootsi Eestlaste Esinduse valimistel

Anier, Helmut, s. 1920. Karulas. Agronoom, riikliku katsejaama juhataja. Värtis osa Esinduse asutamisel. Esimese Esinduskogu saadik. — Eestluse säilumine on eelduseks poliitiliste sihtide taotlemisel. Ainult koostöö kaudu saame edasi püsida ja tegutseda. (5).

Aring, Lembit, s. 1935. Tallinnas. Tsiivilökanoom. Lõuna-Rootsi Eesti Maja asjaajaja direktor. — Eesti keele säilitamine ja arendamine on kõige tähtsamaks ülesandeks. Eestlaskonnal on ühine eesmärk, selle pärast peab olema võimalik koondada jõudu ühiste tööülesannete ümber. (6).

Asu, Rein, s. 1929. Tallinnas. Tsiivilinsener, konstruksiooni osakonna juhataja. Skaudi juht. Lõuna-Rootsi Eesti Maja juhatuse esimees, EV, Malmö Eesti Seltsi ja Veebruarikomitee juhatuste liige. — Ohendatud Eesti ühiskonnalaas vastu noorte kaasatõmbamiseks rahvuslikku tegevusse. (8).

Kangro, Eeva Merike, s. 1950. Lunds. Fil.kand. Eesti keele õpetaja Lundi Ülikooli juures. Eesti Komitee asemikekogu liige. EV ja Veebruarikomitee juhatuste liige. — Koostöö — üksmeel üle kõigi ringkondade piiride on parim vahend eestluse säilitamisel. Tuleb luua kindlaid majanduslikke eeldusi eesti keele õpetamiseks igal tasemel. (32).

Kann, Herman, s. 1919. Insener. Paljudes eesti ühiskondlikudes organisatsioonides aktiivselt tegev olnud kogu pagulasaja kestel. — Esindus peaks kõige muu tegevuse kõrval palju enam kui siiani rootslaste hulgas aktuaalseima teadmisi Eesti saatuse kohta. (33).

Kauri, Hans, s. 1906. Fil.dr. Professor Bergeni Ülikooli juures. Zooloogia Muuseumi juhataja. Esinduse esimees. — Tuleb hoolt kanda, et võimalused rahvuslikuks tegevuseks, mis võiksid avaneid Invandrarörelidningu uurimuse tulemusena bigel teel kasvatamisi leiaksid — et sealjuures meie omapoolsed sammud ja tegevus selles suunas oleks õieti plaanistatud. (38).

Kauri, Tiit, s. 1934. Tartus. Fil.lic. Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi osakonna ja EV juhatuste liige. — Ühenduses on jõud — nooruses tulevik. (39).

Kivisaed, Valdemar, s. 1924. Karksi vallas. Pangadirektor, jur.kand. "Andreas Tomingas'e sihtasutus Eesti nooruse, hariduse ja kasvatustöö toetamise heaks" esimees. EV juhatuste liige. Üks Rootsi vähemuste kultuurautoomia mõtte algatajaid ajakirjanduses ja TV-s. (44).

Kivikas, Tõivelemb, s. 1937. Tallinnas. Fil.dr. Füüsika dotsent. Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi osakonna juhatuste liige. — Täunib killustavaid tendentse meie ühiskonnas. Ainult tugeva, konstruktiivse koostöö abil võime tagada tuleviku eestlaskonnale paguluses. (46).

EESTI VABADUSLIIT (EV) on iseseisev ja asukohamaa poliitilistest parteidest sõltumatu eesti poliitiline erakond.

EV koosneb aktiivseist eesti rahvusgrupi liikmeist, kes tegutsevad eestluse ja Eesti vabaduse huvides nii eesti kui rootsi ühiskonnas.

Eesti Vabadusliit tahab

1. Aidata kaasa aktiivselt majanduslike eelduste loomisel selleks, et võimaldada senisest suuremal määral vabas maailmas eestikeelsele õppe- ja noorsooragamute ning eestikeelsete filmide tootmist ja levitamist.

2. Jätkata ja edasi arendada järjekindlalt EV poolt alustatud konkreetsaid läbirääkimisi paremaks koostööks ja tööajutuseks Esinduse ja Eesti Komitee ning teiste eesti organisatsioonide vahel.

3. Jätkata alustatud aktsiooni rootsi valituse ja peaministri juures toppelkodakondsuse kaotamiseks ja õiguskaitsse kindlustamiseks.

Eesti Vabadusliit leiab

et kogu eestlaskonna nimel saab rääkida ainult Rootsi Eestlaste Esindus, mis moodustatud eestlaskonna enda poolt vabadel valimistel.

et jõulistemaks esinemiseks ja tööks on vajalik koostöö eestlaskonnas ja eesti eri ringkondade vahel, et sihiks pikemas perspektiivis on, et kogu eestlaskond Rootsis moodustaks ühise parlamentaarse kogu.

Eesti Vabadusliit (EV) palub valijaskonnalt toetust üllesseatud eesmärkide läbiviimisel.

ANDKE OMA HÄÄL KÕIKIDELE EV KANDIDAATIDELE!

Vt. ka lk 9

Kriisa, Agu, s. 1934. Tartus. Tehniline direktor. Lõuna-Rootsi eestlaskonna koostöö organi Veebruarikomitee organisereija ja selle esimene esimees. EV esimees. Avaldanud Eesti probleemide käsitlemise kohta artikleid ja sõnavõtte rootsi, saksa ja belgia ajakirjanduses. — Peame arendama vabadusvõitlust. Mida suurem koostöö, seda paremad tulemused. (50).

Laan, Ilmar, s. 1921. Tallinnas. Arstimate konsulent. Esinduse juhatuste liige. JR 200 sõprusühingu endise esimees ja praegune juhatuste liige. — Seal kus on võimalik eesti ühiskonnale kasulik olla, seal tuleb kaasa lüüa. (54).

Laas, Madis, s. 1940. Tartus. Ökon.direktor. Lõuna-Rootsi Eesti Maja majandusjuht. Eesti Loenu-Hoiu Ühise Esinduskogu liige. — Praktiline tegevus on tähtsam kui ideoloogiline arendamine. Majandus- ja väliskomisjoni tegevus on tähtsamad Esindusele. Ohendatult me püsime — killustatult me kaame. (57).

Lepisk, Jüri, s. 1946. Stockholmis. Fil.kand. Amanuens. Stockholmis Eesti Meeskoori aktiivne liige. — Noorte järelkasv peab olema kindlustatud tegevuse kaudu. Peame sunnoma suuremat huvi eesti noorte probleemidele eri maades. (59).

Moor, Arvi, s. 1909. Virumaal. Esinduse kultuurahinna alaline sekretär. Eesti Päevalehe vastutav toimetaja. Töötab asjaajajana Göteborgi Eesti Alkooli juures. EV juhatuste liige. (72).

Norup, Erik, s. 1951. Jur. stud. — Esinduses töötades tahan saavutada koostööd kõikide ringkondade vahel hoolimata poliitilistest ja ideoloogilistest erinevustest. (78).

Norup, Jüri, s. 1948. Tsiivilinsener. — Meil tuleb koondada ennast, organiseeruda tugevamalt ja tänapäeva sõnakommunikatsioonitehnika kasutades näidata millised ideoloogilised tunded meil on kõige põhilisemad. (79)

Norup, Harald, s. 1918. Majandusteadlane. Esinduse juhatuste liige ja väliskomisjoni esimees. — Eestluse ja meie kultuuri säilitamine on tähtsad samuti olukord kodumaal ja Eesti staatuse. (81).

Nõmm, Mart, s. 1946. Saksamaal. Tsiivilökanoom. Esinduse Göteborgi Üldkogus abiesimees. Göteborgi Eesti Seltsi ja laste suvikodu abikirjatoimetaja. Kõik keskorganisatsioonid tuleksid kokku lüüa. Valimiste alusel sissepääsu sinna. (82).

Oja, Silvi, s. 1935. Tartus. Fil. mag. — Nooruse, kooli ja lastetöö on tähtsamad eestluse säilitamisel. (85).

Oja, Tarmo, s. 1934. Tallinnas. Fil. dr. Astronoomia professor. EV juhatuste liige. Eesti organisatsioonide kongressi kavandava komisjoni liige. — Rootsi eestlaskonnas tuleb luua selline kord, et võimalikud lahkorvamisid lahendatakse siseisemiselt ning, et väljpoole esineks tervikuna nii sise- kui ka välispoliitilistes küsimustes. (86).

Paas, Ants, s. 1923. Lihuldas. Teaduslik fotograaf. Eesti skautide noorte Raadioklubi esimees esimees. — Peame asuma kaitselt rünnakule. (89).

Särg, Katrin, s. 1941. Tallinnas. Fil. lic. Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi osakonna ja EV juhatuste liige. — Koostöö on sihtide saavutamise eelduseks. Noorsootöö ja väliskomisjoni töö on olulisemad Esinduses. (119).

Tomson, Susanna, s. 1926. Saaremaal. Gaider. Lipkonnajuht. Tulehoidja toimetaja. Eesti õpperingide organisereija KFUM/KFUK juures. — Osutada suuremat tähelepanu noortele ja luua eeldusi nende ette valmistamiseks eesti ühiskondlikuks tööks. (129).

Vallas, Ago, s. 1924. Tartus. Fil. lic. Statistik. Värtis osa Esinduse asutamises ja oli esimese Esinduskogu saadik. — Eestlaste pärandustombud ei tehiks minna võrretele, vaid tulema kasuks eestlastele. (139).

Armast venda

Heino Tombach'i

Sünd. 28/2 1916
Surn. 1/11 1974

mälestavad kurbuses

BRUNO
perekonnaga

HANS
perekonnaga

Matusetalitus toimub reedel,
29. novembril kell 14 Hoppets
kabelis Metsakalmistul.

Armast sõpra

Eduard J. Pruuli't

Sünd. 28/11 1907 Viljandis
Surn. 9/11 1974 Las Palmases

mälestavad kurbuses

ALMA, JUHAN ja LINDA

ALIDE, ALFRED,

ANNE ja TAISTO

BERTA ja EINAR

INGRID, AUGUST,

GUSTAV, GUNNAR ja ANNA

HELMI ja HEINO

AINO ja KALJO

MAJ ja GEORGE

SUGULASED ja SÕBRAD
Eestis

Oma armast onu, naisevenda
ja sugulast

Heino Tombach'i

mälestavad leinas

ROLAND, TEET ja JAAK
TOIVO, LISBETH,
IDA ja PAUL LAAN

Lahkunud head sõpra

Eduard Pruuli't

Sünd. 28/11 1907
Surn. 9/11 1974

mälestavad

SANDVIKENI EESTLASED

Kauaaegset sõpra

Adele Laid'i

mälestavad leinas

ARTUR ABEN
perekonnaga

SERGEI OTS
perekonnaga

Endist tööjuhatajat

fil.lic.

Heino Tombach'i

mälestavad kurbuses

END. TÕOKAASLASED
ja SÕBRAD

Armast sõpra

Heino Tombach'i

mälestab leinas

JUHAN KOKLA
abikaasaga

Vanat head sõpra

Heino Tombach'i

mälestavad kurbuses

NIINA ja HARALD
LUIKSMANN

Vead valimisedelil Peakomitee õiendab

Eisinduse Vallimiste Peakomitee
vabandab käesolevaga VI üldva-
limistel esitatud kandidaatide

Herman Kannu, Jüri Nerepi, Rein
Puusepa, Anni Tiitsal, Kristjan
Valguri ja Jaan Vilvali ees va-
limisedelil esinevate vilgide pärast.

Herman Kannu tutvustamisel
mainitud "E. Komitee Asemike
kogu ilge" palume mitte-kehti-
vaks lugeda.

Erik Nerepi ja Jüri Nerepi õi-
geks rühmanimetuseks on lähend
EV (Eesti Vabadusliit).

Anni Tiitsalo õige sünniaasta on
1921 (mitte 1914, nagu sedellil
märgitud).

Kristjan Valgur on SACO om-
busdman, mitte Tiido Urtna, nagu
sedellil märgitud.

Jaan Vilval kuulub Rahvuslik
Koostöö Keskuse liikmeskonda
(RKK). Vallimisedelil eksikombel
märgitud RPR tema nime taga on
vale.

Rein Puusepa tutvustavas tekstis
on välja jäänud "Ü.E. Päevade
Rootsi komitee sekretär".

Silm Saare vahetas vilmasel
hetkel rühma ja tema nime taga
esinev ET on vale, õige on E.

JOH. KANT

Vallimiste Peakomitee esimees.

Kauaaegset raamatupidajat
ja ablesimeest

Eduard Pruuli't

mälestab sügavas kurbuses

EESTI MAJA KLUBI

Mele armas

Ferdinand Pöld

Sünd. 7/7 1908 Saaremaal
Surn. 10/11 1974 Stockholmis

Sügavas leinas

AMANDA
ILMA ja BOSSE
lastega
ARVID ja GERD
ESSV
OMAKSED
Rootsis ja Eestis

Matusetalitus toimub reedel,
29. novembril kell 13.30 Heliga
Korset kabelis Metsakalmi-
stul.

Unustamata head sõpra

Ferdinand Pöld'u

mälestab sügavas leinas

HEINRICH HERM
perekonnaga

Armast vilistlast

Irene Pilman-Kurgo't

mälestab kurbuses

PÄRNU KAUBANDUS-
KOOLLASTE PERE

Värv...

Algus lk. 1

mürda pilli, et "neetud pagu-
lastedlased", kellest midagi
tanda ei taheta ja kelle tõidki
range valikuga üle piiri sisse
lastakse.

Eesti teadlased läänemaail-
mas ei ole kunagi jätnud juhu-
seid kasutamata, kui neid on
rahvusvaheliste teadlaste
kogumistele kutsunud. Näit.
võttis kahel möödunud suvel
mitmest kongressist ossa prof.
Felix Oinas Bloomingtoni üli-
koolist Indianas: 1973 Chicagos
etnoloogide kongressist, 1974
Helsingis folkloristide kon-
gressist ja Zagrebis Jugoslaa-
vias kahe sealse teadlase aku-
tsioonil korraldatud konverentsist. Akti-
ivse teadlasena lasub ta en-
dast ka edaspidigi kuulda rah-
vusvahelisel forumil. See on
vaid üks näide, eesti paguluses
viibivate teadlaste rahvusva-
heline liikuvus on ulatuslik.

USA-s suri Richard Irack.
Eestis suri 22. augustil Elisabeth
Sundar-Suviste, sünd. 23. det-
sembril 1881.

Kirjanikepaar

Algus lk. 1

sõnavõetuga N. Liidu Kirjanike-
liidu juhatus peenimil Mosk-
vas. On muidugi ilmne, et reisi
on seekord võimude poolt peetud
soovitavaks.

Jaan Kross on sündinud 1920
Tallinnas, käis Jakob Vestholmi
gümnaasiumis, mille lõpetas
1938. Samal aastal tuli ta esi-
kohale üleriigilistel gümnaa-
siumi abiturientide kõnevõist-
lusel ja asus sügisel õppima õi-
gusteadust Tartu Ülikooli. Üli-
koolis käis kuulsa ta Eesti
Üliõpilaste Seltsi liikmeskonda.

Esimese vene okupatsiooni
ajal oli ta ülikooliõpingute kõr-
valt kultuuriala kaastööliseks
jalehele "Norte Hääl". Saks-
laste okupatsiooni ajal jätkas ta
õpinguid Tartus ning lõpetas
ülikooli 1944 juristina. Samal
aastal arreteeriti ta sakslaste
poolt eesti rahvusliku tegevuse
pärast ühenduses Eesti Rahvus-
komitee pärandaluse tege-
vusega ning istus vanglas. Teise
vene okupatsiooni saabudes
arreteeriti ta uuesti kommuni-
stliku võimu poolt ja küüditati
Siberisse, kus ta mõningate
andmetel kohaselt olevat viibi-
nud seitse aastat, töötades
sunnitöölisena söekaeanduses
ja mujal.

Huvitaval kombel on ta kõig-
est sellest vihjamisi aga kül-
laiki selgelt kirjutatud pike-
mas luuletuses "Autobiograafia
süvisiti", mis ilmus Tallinnas
1969. ta luulekogus "Vihm teeb
toredaid asju". Leiame sellest
luuletusest järgmised kohad:
"ja siis punases mütsis kooli-
pöisi" - sellist mütsi kandis
teatavasti J. Vestholmi güm-
naasiumi kasvandikud. "Ja siis
ühe rõõmsasti vintis tudengi /
lill nõopaugus / sinimustvalge
mütsiga" - ilmselt Eesti Üliõ-
pilaste Seltsi tekkel. "Ja siis
veel noorema mehe / autos /
püstollitega sakslaste vahel" -
arreteerimine sakslaste poolt.
"Ja siis ühe noorema mehe /
pambuga seljas keset pikka
vangidevoori" - venelaste
vangistuses Siberis või teel
sinna.

Krossi kõige pikemaks ja
tähtsamaks teoseks on kahe-
köiteline romaan "Kolme katku
vahel" mille peategelaseks on
noor Balthasar Rüssow, eesti
päritoluga tallinlane, kes kirju-
tab ennast ajalukku 1578 ilmu-

nud "Liivimaa kroonika" auto-
rima. Ajalooline romaan "Kol-
me katku vahel" pakub laia-
haardelise panoraaumi elust
Tallinnas ja eesti külades 16.
sajandil, käsitledes ka eesti ta-
lupeogade ülestõusu Vene-Liivi
sõja ajal.

Novell "Pöördtoolitund" hei-
dab pilgu ärkamisaegse eesti
ajalehemehed Jannseni ellu.
Novellis "Kolmandad mäed" on
kirjutatud eesti maalikunstnik
Johann Kõlerist. Ning romaanis
"Taevalkivi" on peategelasteks
19. sajandi alguses elanud eesti
kirjamehed Otto Wilhelm Mas-
sing ja Kristian Jaak Peterson.

Ellen Niit on sündinud Tal-
linnas 1928. Ta õppis Tartu Üli-
koolis eesti keelt ja kirjandust.
Niidu esimene luulekogu "Maa
on täis leidmist" ilmus 1960 ja
teine luulekogu "Linnuuvoojia"
a. 1970. Ta on ka mitmete laste-
raamatute autor, kirjutades
lastele nii proosas kui värsis. Ta
lasteraamatuid on tõlgitud
mitmetesse võõrkeeltesse.

Niidu lasteraamatuid on po-
pulaarseim "Pille-Riini lood"
(1963) aga ka "Triinu ja Taavi
jutud" (1970). Koos Jaan Kross-
iga on ta kirjutanud reisiraama-
matu sõidust Vahemeremaa-
desse pealkirjata "Muld ja
marmor". Ellen Niit on aval-
danud rohkesti luuletöid, kus-
juures eriti ulatuslikult ja
heade tulemustega on ta tõlki-
nud Ungari vabaduslauliku
Sandor Petöfi luulet.

Kaks üksikut eesti meest (40
ja 60 a.) soovivad tutvust üks-
ikute eesti või soome

naistega

Vast. "Jüulud 60" ja "Uu-
saasta 40", EPL Box 987,
101 29 Stockholm 1.

Lapsehoidjat

(praktikant ehk dagamma)

eestlast, soovitakse 7-kuusele
poisile 3-4 päeva nädalas.

Tel. 08/48 02 08 (Männik).

Telesiooniprogramm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
9.30 Tapatumilla. Aktueellit magasiin for finskspråkiga.
10.00 Muuttuva maailmankuva. Väri. Den förändringsvärldsbilden. Färg.
10.15 Rauhan puolesta. Värl. Tarja-Tuulikki Tarsala esittää Bertolt Brechtin lauluja runoja.
För freden. Färg. Tarja-Tuulikki Tarsala framför dikter och sånger av Bertolt Brecht.
10.25 Esmintäminen osa. Väri. Filmi-raportti YK:n suomalaispataljoonasta Suezilla.
Fredsövervakarna - filmrapport om Finlands FN-bataljon vid Suezkanalen. Färg.
11.00-11.30 Jordbruk -74. Färg. 4. Konkurransen om åkermarken.
14.40 Förr visste jag precis. Färg.
15.30 Por favor! Färg.
15.50 Tipsextra. Färg. Leif Larsson och Bo Hansson.
17.55 Helgmalstringning. Färg. Från Bländinge kyrka i Småland.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktueellit i veckan. Färg. Textat.
18.30 Grekland i val. Färg. Reportage om den politiska situationen inför Greklands första fria parlamentvalet på 10 år. Henry Christensson och Lars Lindé.
19.00 Klotet. Färg. I huvudet på en åttaåring.
19.20 Kalendern. Färg.
19.30 Amerika - serie av Alistair Cooke. Färg. 9. "Pengar som gräs".
20.20 Sveriges äldstmagasin. Färg. Kapellmästare: Ivan Renliden.
21.00 Aktueellit, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.25 Deckardags: Hans sista sång. Färg.

TELEVISION 2

15.10 Till Stig - om utvecklingsstörda på institution.
16.05 Nybyggjarland: Flottningen.
Färg. Textat.
16.35 Onedin linjen. Färg. 11. Löftet.
17.25 TV-nytt, väder.
17.50 Bullerbock. Färg.
18.00 Lördags. Färg.
18.30 Den dyrbara fångsten. Färg. Filmerättelse från Iran.
19.00 På äldre dagar. Färg. Vård: My Persson.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Svenskt 60-tal: Ålskande par - svensk långfilm från 1964. Regi: Mad Zetterling.
I rollerna: Harriet Andersson, Gunnel Lindblom, Gio Petrè.
21.55 Regnbågen. Färg. Skårvor och glitter från ett svunnet decennium. Confrencier: Jan Nygren.
22.55 TV-nytt, väder.
23.00-23.30 Glädjehuset The Jollous Joint. Färg. Fysch och god musik med Manfred Mann's Earth Band, Kisa Magnusson, Berndt Egerblad, Rock-Jerry och Wig-Wam.

TV Söndag

9.40 Por favor! Färg.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uuutsviikko.
Nyhetsveckan.
10.25-11.55 Niskavuoren heta. Suomalainen elokuva vuodelta 1952.
Heta från Niskavuori. Finländsk långfilm från år 1952.
15.05 Karibu Malsha. Färg. 2. Den nye læreren. Textat.
15.40 "Vadå, här hon inte?" Textat.
16.00 Mosaik från Köpenhamn. Färg.
16.45 Grottans hemlighet. Färg. Del 5.
17.10 Arvingarna. Färg. 10. Till salu.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Vad ska man tro - om alla som inte tror. Färg. Eva Cronioe, Ingemar Ström och KAS Sjöblom.
18.30 Raga på hundra strängar. Färg. Shivkumar Sharma spelar en eftermiddagsraga på centoor.
18.45 Kulturmagasinet. Färg. Elisabet Hermodsson sjunger egna "Disa Nilsons visor", just utkomna. Den

amerikanska författarinnan Sylvia Plaths bok "Glaskupan" kommenteras och det blir sketcher, musik, dikter och underhållning. Vård Lars Helander.
19.30 Konstverk berättar: Turner - film om 1800-talsmålaren William Turner - hans tid och färgteorier. Färg.
19.50 Skymning över Venedig - italiensk animerad kortfilm. Färg.
20.00 Fliskare på utflykt - engelsk TV-film. Färg.
I rollerna: Brian Glover, Ray Mort, Douglas Livingstone.
21.00 Aktueellit, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.05 Sportapegeln.

TELEVISION 2

9.00 Kvinnokräft och karikatyr - reportage om hur Östvärlden söker kvinnliga svetsare.
9.30 Jordbruk -74. Färg. 4. Konkurransen om åkermarken.
10.00 Stäm gitarren. Färg.
10.05 Kom loss - spela med oss. Färg.
10.35-11.00 Förelseprogram. Om - tidsningen. Färg.
16.10 I mörkaste småland. Svensk långfilm från 1943. Regi: Schamyl Bauman.
I rollerna: Sigurd Wallén, Gull Natorp, Kaj Hjelm, John Botvid.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Broster Broster. Färg. 9. Lindas BE.
Medverk: Carl Gustaf Lindstedt, Claire Wikholm, Asa Österman, John King.
17.50 Doktor Krall. Färg. 10. Ensam.
18.00 Rymmare - familjefilm efter en berättelse av Rolf Knutsson och Halvor Roll. Färg.
Medverk: Torkel Knutsson, Chatarina Larsson, Sven Wollter, Sten Ljunggren, Sög Engström, Åke Lindström, Christer Skeppstedt, Roland Söderberg, Björn Gedda.
18.55 Brunkulla - Jämtlands landskapsblomma. Färg.
19.00 Adalaprofiler: Vågar mot bättre tider? Färg.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.10 En värld i krig. Färg. 12. Ett svanförnamn moln.
21.00 Musiken mitt ibland oss med marsch och blåsmusik av olika slag. Färg. Programledare: Bo Ancker.
22.00-22.05 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00-9.10 Switch on! 13, Åk 3.
9.20 Vårdkunskap: Barnsjukvård, Åk 1. Gymnasiet.
9.45-10.05 Efter gymnasieskolan. Annorlunda yrkesval.
10.10-10.30 Klotet 9. Färg. 9. Vem bestämmer och varför? Lågstadiet.
10.35-10.55 Människan och naturen, Åk 4. 4. Stadens djur förr och nu.
12.20 Händelser och budskap, Åk 9. 2. Besöket.
12.45-13.05 Vid Medelhavet, Åk 5. 4. Utvandrarnad.
13.10 1800-talslitteratur. Individ och samhälle, Åk 3. 2. En bild av Strindberg. Gymnasiet.
13.35-13.45 Språket i funktion, Åk 7. Färg.
16.30-17.00 Halvtem: Spökdag.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Strömstaren. Färg.
18.25 Linjen. Färg. Italiensk tecknad film.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Tänk om - Om kulturpolitiken kände. Den nya kulturpolitiken skall fostra oss till kritiskt tänkande människor. Hur kritiska är vi egentligen och hur stort inflytande har vi på vår tillvaro i hemmet och på arbetet?
20.00 Förr visste jag precis. Färg.
I rollerna: Birgitta Palme, Ulrika Palme, Cecilia Bratt, Sög Torstensson, Måns Westfelt, Birgitta Stahre, Elisabet Waerner, Ullacarin Rydén, Britt Ornehed, Inga Alenius, Wiveca Warentalk.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.

21.35 Människor som försöksdjur. Färg. Vissa medicinska experiment kan bara utföras på människor för att ge praktiskt användbara resultat, hävdar bla läkemedelsindustrin.
22.25-23.10 Kulturmagasinet. Färg. Elisabet Hermodsson sjunger sina egna Disa Nilsons visor. Den amerikanska författarinnan Sylvia Plaths bok Glaskupan kommenteras. Dessutom sketcher, musik, dikter och underhållning.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg. Lek med ord, begrepp och siffror med Magnus, Brasse, Eva och dockorna Knysten och Frås.
18.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Journalen. Färg. Medicinskt magasin - sammanställt av Göran Karlfors. Från alby till elektrostimulering.
20.30 - aldrig i livet - norsk underhållning med Trond Kirkvaag, Jon Skolmen och Kjersti Døvingen. Färg.
20.50 Blockflöjt och gitarr. Färg. Georg Friedrich Händels sonat i F-dur för flöjt och generalbas spelas av Odd Maad, altblockflöjt, och Per Olof Hedlund, gitarr, i en inspelning från Stora Gruvstugan i Falun.
21.00 Bygd i förvandling - industriminnen. Färg. 4. Av trä, metallträ och plast.
21.30 Kvällsöppet. Gary Engman med gäster.
22.15-22.20 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.20-9.40 Polska bilder, Åk 5.
10.10-10.20 Switch on! 13, Åk 3.
Förelseprogram:
10.30-10.55 Om - tidsningen. Färg.
11.00-11.20 Por favor! Färg.
Skol-TV:
12.45-13.05 Fyra epoker - fyra miljoner, Åk 1. Färg. 4. 1700-talet. Gymnasiet.
13.35-13.45 Språket i funktion, Åk 7. Färg. Textat.
Förelseprogram:
14.30-14.55 Om - tidsningen. Färg.
16.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Sportdags: Är det så viktigt att vinna? Färg. Kända idrottsmän och vanliga grabbar och tjejer funderar i ett program av Ulf Schenkmanis och Åke Hermansson.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Ryttarövningar i London - Horse of the Year Show. Färg. Anders Gernandt.
20.00 Önskesången. Margit Borgström med tittarnas egna önskingar av ny och gammal kristen sång och musik. Gästartist är Göran Stenlund.
20.50 Vetenskap och forskning. Färg. Gammalt och nytt om ljud. Programledare: Bengt Feldreich.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.15 Karibu Tanzania! Färg. 2. Kolonisationsrerna anländer.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg.
18.30 Start 5. Färg.
18.45 Stäm gitarren. Färg.
18.50 Kom loss - spela med oss! Färg.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En ny bok. Lars Grönasson: Nu skriar påfågeln. Färg. Uppläsare: Birger Malmsten.
20.10 Onedin-linjen. Färg. 11. Löftet. Medverk. Peter Gilmore, Howard Lang, Caroline Harris, Kate Nelligan, Robert James, Mary Webster, James Garbutt m fl.
21.00 Fönster mot TV-världen. Färg. Vad tittar man på i andra länder?
21.35 Kvällsöppet - Gary Engman.
22.20-22.25 TV-nytt och väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.00 1800-talslitteratur. Individ och samhälle, Åk 3. 2. En bild av Strindberg.
9.25-9.45 Afrika idag, Åk 6. 1. Hos familjerna Chileshe och Chitenta i Zambia.
10.10-10.30 Klotet 9. Färg. 9. Vem bestämmer och varför?
11.00 Stäm gitarren. Färg.
11.05-11.35 Kom loss - spela med oss. Färg.
12.00 Efter gymnasieskolan. Annorlunda yrkesval.
Skol-TV:
12.20-12.45 Vårdkunskap: Psykiatrisk vård, Åk 1. Gymnasiet.
13.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Vår fantastiska värld. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Djur i bergslagsnatur. Färg.
19.55 Unga musiker. Färg. Camilla Söderberg spelar blockflöjt.
20.00 Studie K. Färg.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Jean Renoir 1894-1974. Färg. Inför TV 1:s Renoirserie presenterar Bo Johan Hultman den franska filmkonstens "skyddsheigon" Jean Renoir och serien.
21.45-22.25 Utflykt på landet - fransk film från 1936. Regi: Jean Renoir.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Grannar - pjäs av Arkady Leokum. Färg. Om rätten för svarta människor att bo och leva på samma villkor som vita. Regi: Pjeld Cook.
20.55 Anslagsstavlan. Färg.
21.00 Vi kommer från Pleksmädd. Program om att vara finsk i Sverige. Intervjuar är den finske författaren Hannu Ylitalo.
21.35 Kvällsöppet - Gary Engman.
22.20-22.25 TV-nytt och väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
8.30-8.45 Byggteknik. 3. Prefabricerade hus. Gymnasiet.
9.20-9.40 Föda, kläder, bostäder, Åk 4. 2. Bo i samheng eller sortem.
9.45-10.05 Klotet 9. Färg. 9. Vem bestämmer och varför?
10.10-10.30 Utöndring, Åk 1. Färg. Gymnasiet.
11.00-11.15 Start 3. Färg.
Skol-TV:
12.20-12.45 TV-teater för lågstadiet. Hemligt i huvot på Samuel Ellas av Rose Lagercrantz. Färg.
Medverk. Svante Bergström, Gunnar Osslander, Magnus Eriksson, Fredrik Odhammar.
14.30-14.55 Händelser och budskap Åk 9. 2. Besöket.
16.30-17.00 Halvtem.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Ventilen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Arvingarna. Färg. 11. Sammasvurna.
20.15 I den undre världen. Färg. Många upptäckter, hittills okända för vetenskapen, redovisas i denna tecknade kanadensiska kortfilm.
20.30 Fokus. Färg.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.00 Mina sånger skall leva. Färg. Reportage kring Nya Komediteaterns uppsättning av Mikis Theodorakis sångspel, som nu befinner sig på turné runt om i landet med Riksteatern. Vi får bli motta Theodorakis själv, regissören Pi Lind, Kjerstin Dellert, Tor Isedal och den musikaliske ledaren Ulf Björnl.

TELEVISION 2

17.00 Förelseprogram: Om - tidsningen. Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg.
18.50 Jordbruk -74. Färg. 5. Bevattning i jordbruksgrödor.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Jazzens historia. Färg. Om 40-talets jazzstilar, bop, cool och progressiv jazz.
Medverk. Benny Carter, Roy Eldridge, Jazz Giants, Stan Getz, Dizzy Gillespie, Dexter Gordon, Earl Hines, Woody Herman, Stan Kenton, Lee Konitz, Charles Mingus och Idre Sulleman.
20.50 Nybyggjarland. Bolagsaffären.
Färg.
Medverk. Axel Fritz, Bengt Andersson, Åke Lindman, Hans-Eric Stenberg, Peter Lindgren, Sara Arnia, Thure Karlsson, Sofia Lindgren-Källström, Jone Eisko, Herman Grönlund, Ira Grönlund, Gro Ejergaard, Sven Grönlund.
21.00 Tidsbild. Färg.
21.35 Sportnytt.
21.55 Kvällsöppet - Gary Engman.
22.40-22.45 TV-nytt och väder.

TV Fredag

Skol-TV:
9.20-9.40 Afrika idag, Åk 6. 2. One Zambia - one nation.
10.00 Switch on! 13, Åk 3.
10.10 Händelser och budskap, Åk 9. 2. Besöket.
Förelseprogram:
10.35 Om - tidsningen. Färg.
11.00-11.30 Bygd i förvandling - industriminnen. Färg. 4. Av trä, metallträ och plast - om fabriker i Småland.
Skol-TV:
12.40 Gymnastik med variation. Färg. 2. Färg, rulla, rytin. Lågstadiet.
12.30 Människan och naturen, Åk 4. 4. Stadens djur förr och nu.
14.00-13.50 Måttinotek. Antigone av Sofokles. Färg. Regi: Hans Dahlin.
Medverk. Ulla Sjöblom, Olof Widgren, Mona Malm, Tor Isedal, Georg Arlin, Björn Gustafsson, Barbro Hiort af Ornsås, John Elfström m fl. Högstadiet, gymnasiet.
Förelseprogram:
14.30-14.55 Om - tidsningen. Färg.
16.30-17.00 Halvtem. Från A till Ö - en resa ordent runt.
17.25 Tapatumilla. Aktueellit magasiin for finskspråkiga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Harvey Middleman, brandman.
Färg. Amerikansk filmkomedi från 1985. Regi: Ernest Pintoff.
20.40 Poesis av Ingvar Lidholm. Stockholms Filarharmoniska okr. Dir. Herbert Blomstedt. Solister: Karl-Erik Wellin, piano, och Olle Bengtsson, kontrabas. Regi: Lars Egler.
21.00 Aktueellit och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportextra.
22.15-23.00 Schlagerröy 1930. Färg. Gösta Bernhard presenterar melodier från året 1930.

TELEVISION 2

17.00 De rödas uppror. Färg. Del 5. Konfirmation.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg.
18.00 Tidsbild. Färg.
18.35-19.00 Hur vi ser det - film av samiska ungdomar.
19.30 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Regnbågen. Färg. Andra etappen av Sverige runt på 90 minuter varunder Carl-Uo Sjöblom besöker Svealand och Åker Vasaloppet.
20.50 Olycksfågeln - engelsk komediserie. Färg.
21.00 Från en barndomsvärld. Reportage från Jordbro.
22.10 TV-nytt och väder.
22.15-23.55 Fantasin Åker spåravn.